

„Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana: vse leto gl. 4-40, pol leta 2-20, četrt leta 1-10.

S O Č A

(Izdaja za Gorico)

Oznanila

in „POSILANICE“ plačujejo se za petstopenno peti-vrsto: 8 kr., če se tiskajo 1 krat, 7 2 6 3

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabrčiček.

„Bog in narod!“

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabrčiček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

Narodni ponos.

Žalostna je v obče preteklost slovenskih narodov, a najžalostnejša med njimi je — naša. Po smrti kralja Sama nismo bili več samostojni: zdaj je gospodoval jeden, zdaj drugi, a naši očelje so potrpežljivo — hlapčevali.

Toda kolo časa se vrli neprestano dalje, in zgodovina nas uči, da so narodi prihajali na svetovno pozornice, kjer so se vzdržali nekaj časa, tudi nekaj stoletij, potem pa so propadli, večinoma celo kar izginili skoro brez sledu.

Kaj pa potem? Kaj potem? To vprašanje je rojilo že desetletja in roji še danes po glavah mogočnim oblastencem, ki so menili, da bodo narokovali usodo celim narodom in prostranim deželam.

Tudi „oni“ so že spoznali, da za padajočimi narodi prihajajo na vrhuncu tisti, ki so bili doslej sploh in povsod — zadnji. Tudi na te „zadnje“ je prišla vrsta, ne le, da se otrsejo do sedanjega mučenstva, marveč da bo veljaven, mogočen njih glas, da bodo tudi oni samostalni gospodarji v svoji hiši, da se bodo tudi pred njimi, pred neklanjani „ščavi“ ponižno klanjale ošabne glave sosedov.

Ali pretiravamo? Ali se udajamo sladkim sanjam, ki se razprše v prazen nič, ko se zbudimo? Vsa znamenja kažejo, da to ni le sladke sanje, marveč resničen pojav, ki je deloma že zmagal, deloma pa — zmaga, dan za dnem čedalje bolj in bolj. Zares: Slovani

gre na dan! Zadaji je prišel na vrsto, ali prišel je; kolo človeške usode se vrta dalje, in prišel je na vrhuncu, deloma pa še prihaja. — Zadaji!

Ali nič ne de, ako je zadnji; to je gotovo bolje, nego da bi bil predzadnji. Tako smemo gojiti vsaj trdno upanje, da ostane na vrlanecu dolgo, dolgo, in rda za vedno, dokler bo deželi človeški rod. Na vsodu, v dveh delih sveta, se visoko črni slovanska beseda: ves zapad nekako zavidno zré na to veljavo, na tolik ugled, na toliko moč, a mora delati še lep obraz in k večjemu v žepu stiskati sovražno pest.

To so znamenja, ki nam aličajo hladilnega olja na pekoče rane, katere nam je sezal zakleti sovražnik skozi stoletja. To so jasne zvezde na nebu, ki oznanjajo slovanskim rodovom vselejšo prihodnost, dobo slavnih del za vesoljno človeštvo. Da, vse kaže, da najslavnije, največkoljubne naloge reši Slovanstvo.

Zato pa glavo po koncu, sret kvišku! Od te zlate prihodnosti slovenske mora pasti kaka murvica tudi tana Slovence, dasi smo le najmanjša vejica na mogočnem slovanskem deblu. Ali da smo čvrsti narodček, vreden slovanskega imena, torej tudi njega prihodnosti, to spričuje obhoduvalja vredna borba v kratki borbi našega narodnega preporoda. Uklenjeni v krute tuje sponi, zasranovani na vseh straneh, ovirani na najsilovitejše načine v naravnem teženju po dušnem in gmočnem napredovanju, smo se vendar zbudili iz tisočletnega dremanja, iskra slovanske zavesti in žilavosti se je vzbudila, vspančeta in izvršila prava čuda v kratki dobi nekaterih let. Vse, kar imamo, smo o-ščegli kljub vsem oviram, kljub s-ščem jezici nasprotnikov, a kar je glavno, o-ščeli smo s svojo močjo, le mogoča iskra slovanske zavesti nas je ogledala in bodrila na delo.

To spoznavajo tudi drugi narodi: nočejo sicer vselej glasno pripoznati, ali obhodujejo nas, mnogi pa se — boje, češ, da bomo vrnili s tako mero, s kakoršno smo dobivali.

Taki pogledi v tužno preteklost, v sedanjo srdito borbo in v nadežno prihodnost morajo vzbuditi v srcih naših neko sladko zadovoljnost, da smo to, kar smo, da smo sinovi Slave, ki je skupna slavna mati ogromnemu

stomilijonskemu narodu — prihodnosti.

Zato le po koncu glave, ljubi rojaki: bodimo ponosni na svoje slovensko ime, na svoj lep, bogati jezik, na svoje šege in navade, na svojo zemljo! Ne zatujimo vsega tega nikdar, pred nikomur! Pokažimo s ponosom pri vsaki priliki, kaj smo in kaj hočemo ostati! Govorimo doma in v javnosti le v svojem milozvočnem jeziku, v tujščini pa le tedaj, kadar spoznamljenje drugače sploh ni mogoče.

Kdor pride med nas in hoče tu živeti, naj se prineči našemu jeziku. Dajmo mu občutiti, da je to zanj neobhodno potrebno. Postbno ti slovensko čestitavo izvršuj v tem pogledu svojo — narodno dolžnost! Lepa ti je dana rast, prijazen in vabljliv ti je obraz, da se kakho ponašaš pred tujkami, pazi, da boš imelo vedno pred očmi čast slovanskega imena! Ponosno povej vsakomur, da imaš zahvaliti le slovensko mater za vse prednosti, katere imaš pred tujkami. Ponosno glave po koncu, da bo mogoče vsakdo čitati na lepem čelu pomembne besede:

Slovenka sem, Tako je mati djala, Ko me je dete pestovala; Zatorej dobro vem Slovenka sem!

Upamo, da toliko za danes zadošča! Od daleč, sub rosti smo povedali, kar nam je dolgo težalo na srcu. Dal Bog, da bi ne bilo treba govoriti še jasneje!

Pogodba z Ogersko

v XI. seji deželnega zbora goriškega 12. t. m.

Govoru našega poslanca dodajemo še nekaj besed:

Govornik odmišljaj (abstrahoval) je popolnoma od okolice goriškega krajevnege počenja in posebej od tega, kar se je godilo za preplati deželne zbornice. Niti z jedno besedo se ni taknil naših žalostnih narodnostnih in gospodarskih razmer. Poudarjal je ponovno le vzajemnost avstrijskih dežela kakraj Litve in njuno potrebo, da pokažejo vsi narodi avstrijski, da jih vkljub vsena razpuru v narodnostnih vprašanjih večejo vsaj skupne denarne koristi, skliceval se je na patrijotičnost skupne, enoglasne izjave. Navzile njegovi dobri volji pustila je italijanska gospoda pri glasovanju na cedilu. Predlog o tako važnem ekonomičnem vprašanju, velikega pomena za celo državo — ni se sprejel nego z glasovi slovenskih poslancev. Njega prevzivilo so knezoznadškofa, predsednika trgovinske zbornice in enega veleposelnika iz Furlanije.

Radl tega dovoljnjemo si opaziti in svetujemo g. poslancu prav odkritosrežno, naj nikari več ne apeluje — na patrijotična ču-

Enkrat, in to je bilo še takrat, ko so v Harvarovi koči jedli še kruh in je bilo Hanka šestnajst let, zgubila se je Harvarju ova, in poslali so Hanko, naj jo poišče. Deklica je dolgo hodila po polju, in že se je jelo solnce nagibati v zaton, ko je srečala Vasilka. Šla sta skupaj iskati zgubljene ovčice; našla sta jo daleč od vasi in guala je počasi domi. Bil je tih, jasan večer, jeden iz poslednjih letnih večerov; brezov gaj je šumel, nekje daleč so fantje svirali na piščalke, in bilo je takó lepó, a tožno ob enem na tem božjem svetu... Tuga je prevzela Hanko in Vasilko... Šla sta molče.

„Hanka — rekel je napesled Vasilek, dvignivši glavo in gledajoč deklcio, ali te še nihče ni prišel snubit?“

„Kdo neki?“, zasepeta Hanka vza zarudela: nihče se ni prišel.

„A ko bi kdo prišel?“, vpraša Vasilek, gledajoč sedaj na tla, sedaj na njo.

„Nú in kaj“, odgovori ona, „prosil bi mater, da bi me ne dali.“

„Čemu bi prosila mater, da bi te ne dali?“

tila goriškega deželnega zbora, kedar za njim ne stoji kaka nujna potreba kake furlanske občine.

V stvari sami poučljivi so še tle statistični podatki. Upamo, da bodo našim čitateljem manj dolgočasni nego stvarna razprava našega poslanca poslušalcem nasprotnega taborja.

V skupni avstro-ogerski državi izvažala je Ogerska v Avstrijo:

Table with columns: Leta, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, and values for various goods like prešičev, govedi, pšenica, etc.

Izvoz je navadno merilo za to, odkod kaka država zajema svoje dohodke. Iz grobenje razpredelnice vidi se na prvi mah, da je Avstrija pravo in skoro edno trgovišče za prirodne Ogerske. Ker vsled carinsko trgovinske zveze med obema državnima polovicama ni carinske meje, razume tudi vsak priprosti kmetič, da Ogerska vnaša edino svoje bogastvo prirodine brez carine v naše kraje, ter ondi užtuje ceno domačim pridelkom na škodo posestnikov posebno v žitnih deželah Češki, Moravski in Galiciji.

Iz iste razpredelnice sledi tudi to, da je zadnje petletje izvoz Ogerske v naše dežele stalno naraščal tako, da je dospel pri pšenici od 75% na 91%, pri moki od 69% na 82%.

V živem spominu je tu v Gorici, da so nedavno zapri mlini in Stračičah radi pogubne ogerske konkurence. Seveda, ako ogerski parni mlini v petih letih napredujejo za 13%, ni čuda, da domači mlinarji zapirajo tvornice in odpuščajo nestrošne belavec brez zaslužka. Kako se razvija trgovina Ogerske in Avstrije, kaže naj sledeči razpredel:

Table with columns: Leta, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, and values for dovažalo se je in izvažalo iz nje.

Dovoz dvignil se je torej v desetletju od 810-5 milj. na 946-2 milj., torej za 135-7 milj. gl.

Izvoz vzrasel je od 980-9 milj. na 1070-8 milj., torej za 89-9 milj.

Padel je torej preveček izvoza nad dovozom od 170-4 milj. leta 1884, na 124-6 milj. leta 1893, t. j. za 54-2 milj., ali z besedami: dolhaja v našo polovico za tretjino denarja manj kakor pred desetimi leti.

„Ko bi prišel jaz“, nadaljuje Vasilek, „le povej, ali bi prosila mater, da bi te ne dali?“

„Prosil bi jo, da bi me dali“, odvrne Hanka ter si zakrije lice z roko.

Bila sta na kraju brezovega gaja; veter je nežno šumel, piščalke so tožno svirale, nebó je bilo jasno. Vasilek, srečen in zaljubljen do ušes, jo prvič objame ter vneto poljubi.

Hanka in Vasilek sta se zeló ljubila. Stariši so vedeli za to in radostno opazovali to otroško ljubezen, toda bili so preubogi, da bi jima pripravili svatbo; odložili so torej poroko na poznejše, boljše časo. Ljubljena se radi tega nista jezila, kajti dobro jima je bilo delati skupaj, ljubiti se in sanjari.

Sanjariti!... čudna beseda, kadar se govori o kmetih. Ali tudi kmetje sanjarijo? O! da, dokler so mladi in še niso utrujeni po trudapolnem življenju, dokler še ne zaglušne v selbi človeštva s pitjem žganjice, ki teče v potokih iz gosposke žganjarne, dotlej tudi kmetje sanjarijo.

Hanka in Vasilek sta torej sanjariła o prihodnosti. Večkrat sta v prazniških dneh, sedeča na kočnem pragu, pogovarjala se med seboj, češ, da se

*) Takó govori pisateljica o poljskih kmetih; žal, da je tudi pri nas marnjske res tudi takó. Ured.

Vzemimo isto razmerje gledé Ogersko, tedaj dobitno

Table with columns: Leta, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, and values for dovažava and izvažava.

Dovoz dvignil se je torej v desetletju od 480-4 milj. na 513-7 milj., torej za 33-3 milj.

Izvoz vzrasel je od 388-9 milj. na 524-5 milj., torej za 135-6 milj. gl. Ogerska je leta 1884, več vvažala nego izvažala, bila je za celih 91-5 milj. pasivna. Leta 1893, je za 10-8 milj. izvažala, postala je v desetih letih aktivna. Z drugimi besedami, je trgovina Avstrije v desetletju 1884. do 1893. nazadovala za tretjino, Ogerska pa napredovala desetkratno.

Kako se je promeno finančno in denarno gospodarstvo obeh državnih polovic, pokažejo sledeča števila:

Table with columns: Leta, Avstrija, Ogerska, and values for izdala and prejela in milijonih goldinarjev.

Razhod Avstrije je tedaj v desetih letih vzrasel za 86-9 milj. Ogerske za 149-6 milj., ali v Avstriji za 16%, v Ogerski za 43-3%.

Dohod v Avstriji za 115-1 milj. gl., Ogerski za 239-2 ali za 21-1% in 76-3%.

Po tem razmerju se je finančna sila Avstrije le malo premenila, Ogerske pa podvojila.

Pri prometu golovine in obligacij je:

Table with columns: Leta, Avstrija, Ogerska, and values for izdala and prejela in milijonih goldinarjev.

Po tem razpredelu morale bi donasati Avstrije in Ogerska k skupnim potrebščinam leta 1884. 57-43%, leta 1896. 52-4: 47-6% torej skoro enako.

Iz teh najvažnejših podatkov za razmerje z Ogersko ntegnejo si čitatelji napraviti po-

kmalo vzameta, da bosta imela svojo kočo, čisto in belo. Oče da Hanka kravico, mati polno škrinjo rdečih spodnjice in belih srajc. Hanka bo gibčno gospodinja, Vasilek pa marljivo delal, da ji poajša trud, in nikdar v življenju ne okusi žganjice; na stene obesita podobne svetnikov v pozlačenih okvirjih; pred kočjo zasejeta v gradico klinčkov in rdečega maka in ljubila se bosta zeló, vedno in vneto, kajti čemu naj bi se ne ljubila, ko njima bo vendar takó dobro! Ljubljena sta sanjariła, čas je tekel, dan se nagibal k večeru in večkrat je blede mesec osvetlil njuni jasni glavi, ona pa sta še sedela na kočnem pragu, držala se za rokó, zrla si v oči in govorila potihoma, prisrečno in preprosto.

Enkrat, ko sta šla mimo gosposkega dvora, pokaže Vasilek Hanki bilo in čedno hišo ter reče:

„Kakó mora biti tam lepó, Hanka!“

A ona odgovori:

„Ko bi bila velika gospá, vzela bi tebe in skupaj bi bivala v taki zali hiši.“

„Dobro se bova imela tudi v naši koči, samó da se enkrat vzevameva“, odvrne mladenič, in oba sta brez navošljivosti zrla na bogati gosposki dvor.

(Dalje pride.)

Podlistek.

Slika iz gladnih let.

Poljski pisatelj Eliza Orzeszkowa.

(Dalje, Glej 8. str.)

Otrok je imel Harvar četrto. Najmlajše je spalo ali kričalo v zibelki, spleteni iz kočja in viseli na debelem motvozu v kotu kočje; drugo otroče se je plazilo po tleh ter sedelo najpogosteje z mačko pod klopjo; tretje, deklina, je pestovalo čez dan mlajša dva otroka ter na večer dremalo skličeno pri peči; četrto in najstarejše — hčerka, bilo je v osemnajstem letu. Hanka, Harvarjeva hčerka, je bila najčedna deklina v vasi. Dična in tenka, kakor bi se bila, ko je rasla, zagledala v brezo v gaju, je imela modre oči kakor plavice, takó milo te je gledala, da si jo hoté nehoté moral imoti rad; jasni lasje so ji v debelih kitah obkoljevali gladko čelo, ali pa razkodrani segali ji do pasu izpod belega roba.

Ko je Harvar bil še bogat in v kočji niso jedli trave, marveč kruh, in se Hanka oblekla v rdečo jopico, oblela si korale na vrat, v lase pa si vpletla oči trak, gledali so fantje vse vasi za njo, dasi je bila še premlada, da bi ji kdo pošiljal svate.

jem o kvarnosti dosedanje avstro-ogerske carinsko-trgovinske zveze.

Ker je ta zveza le časna, gojimo vsi upanje, da se skoro odpravi. Kdo nam pa povrne to, kar smo se zavezali z zakonom od 24. dec. 1867. št. 3. iz leta plačevati za vedno, t. j. obresti od skupnega doledanega državnega dolga na leto gl. 85,670.900 dočim Ogerska le 29,188.000 gl., in se od iz- izvanrednega dolga na leto 16,722.5000, dočim Ogerska le 1,1600.000, torej Avstrija na leto gl. 102,393.400, Ogerska 30,338.000 ali v 30. letih je Avstrija plačala od nekadašnjega dolga 3000.000.000, Ogerska pa le 900.000.000.

Pri avstro-ogerski zvezi je torej ogerska polovica ona „boljša polovica“, ki podpira en vogel gospodarstva in uživa tri četrtine, — pri tem pa se dan na dan graje in kara svojo drugo „slabšo polovico“. In prav se ji godi, ker je bila tako slepo zaljubljena ter se je podala v to srečno „zakonsko zvezo“! Nô ni verjetno, da se je ta zakon sklenil iz „gole ljubezni“.

Poslanec dr. Tuma je v svojem govoru prav na lahkom namignil na pravi vzrok zveze.

Med avstrijske narode prihulil se je kakor jež v brlog nekdo tretji. Okoristil se so je nesložnost avstrijskih narodov, drezal in netil jo do plamena, pridno pokladal plam- tečemu ognju, stavljal se v razporu na stran močnejšega ter zujedel v život naroda, kjer je nahajal več in obilo soku.

Pod krinko kulture in liberalizma vsedel se je ta „tretji“ za stroj ustavnih zakonov, svrha pa mu je bilo obogačenje. Iz celega avstrijskega telesa razkosal je dva. Trpelo je neznanjski to naše slovensko avstrijsko telo in trpi še danes.

A krepko je, ni se ga lotil zavdani stup. S privedno silo izloča ga iz sebe in one, ki so ga zavdajali. Zatorej sklepamo v trdni veri:

Tako gotovo, kakor smo mi Slovani preživeli žalostno upravo petdesetletje, tako gotovo se vzpenjamo do novega življenja. Mi rastemo in vi, ki ste nam kopali jama, padate in padete.

Katoliška ljudska stranka pa Slovenci.

IV.

(Izv. dop.)

Splošno se sliši, da katoliška podjetja v Avstriji in sploh na zapadu le hirajo in ne napredujejo. V Avstriji imamo v vseh kronovinah katoliška društva, ki le životarijo in le redko kdaj dajo kak glas od sebe. Zakaj? Da, ta „zakaj“ je usodepoln in ni tako lahko odgovoriti s kratkimi besedami. Za danes ravedemo samo ta vzrok: Mi vidimo pri katoliških strankah v večini le katoliške besede in prav malo katoliških dejanj. S poudarjanjem katoliških načel, z lepimi govori na katoliških shodih, z neprestano „abavlanjem“ čez liberalne „poudarjanjem“ slepe pokorščine nasproti cerkveni avtoriteti tudi v političnih rečeh se masa ljudstva odtujuje veri in dosledno tudi narodu. Ne bomo dalje dokazovali resnice gorenjih trditv, zadošča naj dejstvo, da krščansko-socialna stranka, boreča se prav te dni na Dunaju proti židovski liberalizmu, pri vseh shodih dosledno in brezobzirno odklanja besedo „katoliško“. Prav tu tici vzrok, zakaj so nemški katoličani ločeni v dva tabora, v katoliško-konservativni in krščansko-socialni. Prvi so se zopet ločili v dve stranki, katoliška ljudska stranka pod Diparlijem in pa konservativna pod Hohenwartom. Več let sem ste se ti dve stranki napadali. Hohenwartovci so vedno očitali krščansko-socialni, da niso katoličani in da se preveč ogibljuje imena „katoliško“. Nekateri dobromislci možje so delali to iz dobrega namena, drugi pa — in teh je največ — očitali vse to iz strankarske zagrizenosti. Krščansko-socialna stranka se na to ni nikdar ozirala in preziraje vse to očitanje hodila svojo pot, po kateri hodi še danes. Da je ta pot jedino prava, dokazujejo sedanje volitve v mestni zastop. Voditelji krščansko-socialne stranke molčijo o besedi „katoliško“, pač pa „katoliško“ delajo.*

Krščanski socialisti imajo pred očmi tudi take življe, ki niso naklonjeni katoličanstvu, ali vendar v gospodarskih in narodnih točkah bi se jih dalo pridobiti v proizvodni tabor. Ako bi stranka začela tudi proti tem odurno postopati in besedo „katoliško“ poudarjati, gotovo bi kar stranko zapustili in šli v nasproten tabor. Pomisliti je treba, da je mnogo takih, ki so dobre volje in le vsled splošnega slabega duha časa se niso dali pridobiti za dobro stvar. S pomočjo gospodarskih in narodnih uprašanj je dosegla kršč. socialna stranka z modrim postopanjem velikanskih uspehov, tako, da s časoma pridobi vse. Ker so nekateri že na tej poti in se čedalje bolj približujejo konečnemu smotru, ali bi ne bilo veliko hudo delstvo nad vero, take življe s trdim poudarjanjem „katoliških načel“ od sebe pehati? Koliko tisoč in tisoč obzirov ima Lev XIII. do razkolnikov in krivovercev! Ali ni Lev XIII. celó odobraval sodelovanje katoličanov pri socialno demokracičnem shodu v Švici zastran pravičnih gospodarskih teženj?

Da bi krščansko-socialna stranka tim lože dosegla svoj namen, dala je naslov „Reichsposti“, „Unabhängiges Tagblatt für das christliche (in ne katholische) Volk Österreichs“.

Posebno naše razmere v Avstriji so vzrok, da se je treba ogibati besede „katoliško“. Beseda „katoliško“ je v avstrijskem smislu toliko kakor „klerikalno“ ali pa „konservativno“. Židovski listi neprestano strašijo

„klerikalnim bau-heu-om“. Klerikalno je toliko, kakor „komando duhovnikov“ v javnem življenju; vse svetlo razumnost naj se pokori duhovnikom, kakor da bi lajki ne imeli pravice do političnega vodstva. „Katoliško“ ali „klerikalno“ se smatra kot slepa pokorščina in mrtvo orodje v rokah častilačnih duhovnikov, tako, da clovek ne sme imeti drugačnega političnega prepričanja kot kak duhovnik ali škof. Svetelnemu razumnstvu se vedno plava pred očmi, kako se je duhovska oblast zlobilob zlorabila v srednjem veku in zato odločno odklanja besedo „katoliško“.

„Katoliško“ velja v Avstriji tudi kot „konservativno“. Da je konservativem na slabem glasu, dokazuje dejstvo, da Hohenwartov klub razpada. Katoliški konservativci je nekaj plaše, pod katerim skrivajo baroni, grofje in češki veleposestniki svoje neplemenite namene. S tem imenom se bahajo vsi oni, ki so proti splošnemu volinemu pravu. Ni čuda, ako je beseda „katoliška“ prišla ob veljavo.

Posebno na Slovenskem ta beseda zgrublja čedalje bolj zaupanje. Kakor katoliško-konservativna stranka med Nemci odreka katoličanstvo nasprotnikom, tako tudi slovenska konservativna stranka narodnim. Na Kranjskem velja „katoliško“ toliko, kolikor, „klerikalno“ ali pa konservativno. Pri deželnozbornih volitvah je „Slovenec“ bolj poudarjal „katoliško“, pri zadnji volitvi v državni zbor pa „konservativno“. Na Kranjskem se s katoličanstvom barantuje. Tam se ne vpraša več po katoliških dejanjih, nego le po katoliških besedah. Samo da reče kandidat, da se udi slepe in brezpogojno nekaterim slavohlepim gospodom, pa se ga oklenejo. Imena Savinsegga, Pollaka in pa oni kandidat katoliške stranke, ki je bil na upnikovo premoženje vknjižen za 300 gl. po 36%, ako smemo verjeti „Slov. N.“, — dovolj jasno spričujejo, kam so Kranjci pripravili besedo „katoliško“.

Iz vsega tega lahko spoznamo, da beseda „katoliško“ v Avstriji nima veljave, vsled česar je bolje, da se ogiblujemo — v korist katoliške stvari.

Ostane nam še označiti osebe pri „katoliški ljudski stranki“. Poglavitne so osebe: Dipauli, dr. Ebenchoch, dr. Fuchs dr. Schorn. Kolikor je nam znano, Dipauli je veletrežec z vinom in sploh z opojnimi pijačami. Mož je igral važno ulogo v Hohenwartovem klubu. Tu pa tam je pokazal, da je pravičen in odločen, če je treba. Prikupil se je v odseku za „Jilno reformo“. V ostalem je mož menda do er kristijan in duhovit govornik. On in njegovi tovarši so vedno glasovali tudi za slovenske težnje. Zato mislim, da naši zastopniki so lahko z njim brez skrbi v prijazni zvezi. Isto velja o dr. Schornu. „R. K.“ se je jako pohvalno izrazil o tem možu. Na dolgo in široko je zagovarjal pred volilci, zakaj je glasoval za dvojezično gimnazijo v Celju. Nekateri slovenski listi so trdili, da nemški konservativci so zato glasovali za Celje, da bi ne razpadel Hohenwartov klub in sebi mandate zagotovili. Koliko je na tem resnice, pokaže prihodnost.

Vsa druga je z dr. Ebenchoch-om. Mož je igral vedno neko čudno ulogo. Vsako vlado je zagovarjal in opravičeval. In zaradi pogodbe z Ogersko ustrelil je v zadnjem času še preceznega kozia. Ta mož se nam ne zdi zanesljiv.

Dr. Fuchs je odvetnik. Mož je vseskozi veren katoličan, ki očitno na alici pokaže, če je treba, svoje versko prepričanje. Torej na to stran nimamo pomislekov. Nekaj pa nahajamo pri tem možu, kar nam ne vzbuja posebnega zaupanja. Mož ima menda tesne zveze z nekaterimi češkimi veleposestniki in visokimi cerkvenimi krogi. Vsem tem je zastopnik pri pravih. Da ima te zveze, pokazal je s tem, da je v drž. zboru zavrčal dr. Scheicher-ja zaradi zasebnega patronstva v cerkvi. Skoraj nam se zdi, da dr. Fuchs ni toliko iz prepričanja ali pa nevednosti zagovarjal cerkvi zelo škodljivo zasebno patronstvo, nego bolj iz obzirov do veleposestnikov, ki imajo pravico imenovati mnogo župnikov. Znano je, da češki veleposestniki so kar od kraja tudi patroni mnogo, mnogo župnij. Ta huda rana na Češkem je kriva, da duhovniki nimajo upliva in le skrivsi morejo z nižjim ljudstvom simpatizovati. Vsi narodi v državnem zboru imajo tudi poslance duhovnika, jedino mlado-češki klub nima nobenega. Temu je kriv nesrečni patronat. Upraša se torej, ali bode dr. Fuchs v drž. zboru mogel neodvisno postopati, ko pride cerkveni patronat na vrsto?

Iz vsega, kar smo zdej povedali, in z ozirom na sedanji položaj ne kaže drugega, kakor da naši jugoslovanski poslanci se združijo v en klub ter v tesno zvezo stopijo s katoliško ljudsko stranko in krščansko socialno, ohranivši si proste roke. Jugoslovanski poslanci morajo ostati neodvisni zaradi hude narodne borbe na jugu. Doktor ni rešeno narodno uprašanje na jugu, ne kaže vstopiti v Dipaulijev in ne v kak drug klub. Sicer so še nekatere druge točke, zaradi kojih je bolje, da so jugoslovanski poslanci ločeni od nemških konservativcev. Državna cerkev na jugu je Slovonom nasprotna. Tam, kjer bi imela imeti pravico svoj sedež, vlada zagrizenost. V Istri vsi duhovniki slovenski in hrvaški morajo sprejemati od cerkvene pisarnice izključljivo le italijanske spise. Pri nas se odgovarja in dopisuje le v nemškem jeziku, v Furlanijo pa le v italijanskem jeziku, dasi so Slovenci v pisarnici. Celo listino imamo v rokah, kjer je državna cerkev zapovedala župniku, da mora sprejeti od okrajnega sodišča tudi italijanško vlogo, dasi je župnija čisto slovenska. Torej — ako kak zagrizenec in italijanski čifut pošlje italijan-

ski dopis kakemu župnijskemu uradu v hribih, mora dotični župnik molčati, sprejeti in odgovoriti Ker je pa župnik vrnil italijanski dopis (oziroma zanj naslov je bil italijanski, zadržaj dopis nemski), dobil je od državne cerkve ukor in poziv, da ne sme zahtevati slovenskega dopisa. Da pa, g. uradnik, ne boste mislili, da temu ni tako, pošljem Vam prepis one listine, katero smete pokazati tudi gospodom pri „P. L.“, ako Vas bodo uprašali. Neradi smo to očitno povedali, ali ker so nas naši nasprotniki izzvali, ker vedno trdijo, da so katoliške stranke na Primorskem „narodne“, izjavili smo na vsa usta, da to ni res. V Trstu in v Istri vidimo očitno, kako drž. cerkev proganja uboge Slovence. Ker pa imajo primorski Slovani zaslambo le pri neodvisnih državnih poslancih in ker je edina rešitev za vse Jugoslovane, ako složno in skupno delujejo v enem klubu, ker bi katoliška ljudska stranka, ako bi bili v njej jugoslovanski zastopniki, ne pustila odločno stopiti na noge proti velikim krivicam državne cerkve na jugu, ker katoliška ljudska stranka menda hoče se pokoriti od vlade odvisnim Sijanskim varuhom tudi v političnih rečeh, — tedaj sveta dolžnost je, da se združijo vsi jugoslovanski poslanci v en klub ter delujejo na podlagi naravnega prava brezobzirno na levo in desno.

Ali se ne bomo nikdar pokorili župateljem Sijona — tudi v političnih rečeh? — Ko se potegnjejo za uboge Slovence in bodo v svojih pisarnicah jednakopravni; ko jenjajo ukore pošiljati mladim duhovnikom, ki vračajo nemške in italijanske vloge svetnim oblast-nijam, ko bode dijecezanska sinoda imenovala višje pastirje in ne „Piccolo“ ali pa „Corriere di Gorizia“, ko dvignejo zastavo cerkvene avtonomije, tedaj brezpogojno se jim bomo pokorili, in tudi jugoslovanski poslanci ne bodo dolgo pomisljevali, pristopiti katoliški ljudski stranki. Dokler tega ne vidimo, se morajo jugoslovanski poslanci držati celovskega „Mira“, ki je dejal v št. 25. l. 1. ... „Duhovnik je pa (ako ni v državni službi) nasproti državi popolnem neodvisna oseba; on je podložen le svojemu škofu, in le listi mu more dati ukaze v cerkveno-službenih zadevah; v političnih zadevah pa tudi škof nima duhovniku nič ukazovati“.

Tega smo se držali do zdaj in se bomo držali tudi v prihodnje.

Trgovske zasebne sole — podržavljene.

Ljubljana, 3. marca 1896.

Poslanec Hauch je nasvetoval v seji državnega zbora dne 28. februarja, naj se podržavijo zasebne trgovske sole. Ne vemo, kaj je nemškega nacionalca Haucha pripravilo do tega nasveta: s svojega stališča pa čitimo popolno njega umestnost. Z narodnega stališča, pa tudi s stališča resnega solstva imamo Slovenci dovolj vzrokov, ogreti so zanj. Nedostaje nam natančnega besedila o utemeljevanju Hauchovega nasveta, torej se moremo baviti samo s suhoparnim navsvotom. Več o njem dosedaj tudi naši listi niso poročali.

Zasebnost sol se že sama ob sebi pobija. Država je tu, da skrbi za solstvo! Kdor je kedaj pogledal v zasebne sole, mora poznati, da sta v teh disciplina in ugled profesorjev pod ničlo. V zasebnih solih je ravnatelj skoro sam svoj in malo njih je, ki bi kot taki mogli vzdržati tudi proti učiteljskemu osovju potrebno energijo. Semtertje pa se opaža na trgovskih zasebnih solah celo — dedno ravnateljstvo. Gotovo se je moral pokazati tudi po drugih deželah slab upliv takih zasebnih trgovskih sol, ker je pristala nemške nacionalne stranke stavi dotični nasvet.

V prvi vrsti se moramo Slovenci oprijeti nasveta Hauchovega. Lastnih zasebnih trgovskih sol iz svojih skromnih močij ne moremo postaviti proti sedanjim raznorodnim trgovskim solam med nami, torej bi bilo podržavljenje teh sol za nas zlata pridobitev. Dosedaj Slovenci nimamo u. dne trgovske sole, — v središču našem je trgovska sola s samonemskim značajem. Skoda, ki jo imamo pri tem, je očitna. Slovenci smo v tej reči skoro največje reveži med Slovani. Nismo poučeni o razmerah na vseh trgovskih solah po Slovenskem — vse so popolnoma nemške ali laške — pač pa dobro poznamo zasebno trgovsko solo v Ljubljani, katero v ogromnem številu obiskujejo poleg Slovencev tudi Hrvatje in Srbi. Ta sola nas prepriča, kako morajo biti še le druge! Celó tu s. upa učitelj, sin ravnateljev, namestu, da bi mirno naprej predaval, politikovati in govoriti o blaženem narodnostnem „miru“, ne da bi se spomnil Celja in Gorice in da bi kot ljubljanski Nemec iz tega izvajal dokaze, kdó je kriv boja v južnih deželah. V dokaz pa, kako je to „politikovanje“ in kako se nas pri tem casti, navedemo same besede, ki so se izustile na neki trgovski soli o naših narodnih varhah: „Da können Sie auch den Favian als Ihren Bruder begrüßen — er hat ja auch blau - rothe Flecken am Hintern“... Vsakdo vé, kako tako uplivanje, ki se vrši pri večini zasebnih sol, škoduje mladim, na pol razvitim ljudem, ki si s svojo dosedanje izobrazbo niso mogli pridobiti jasnega poznanja razmer. Moreta mlačnost se prime takih mladih ljudi. Tu je vzrok narodne mlačnosti med našimi trgovci, tu je vzrok, da imamo primeroma tako malo narodnih trgovcev. Pravega narodnega trgovskega narščaja tudi ni. So pa celó številni žalostni slučaji, da so vsled vpliva teh sol mladi naši ljudje po končanih naukih pozabili, kaj so, in pristopali izivajočim nemskim društvom, kjer so postali srdili nasprotniki naših narodnih teženj. — Trgovci dandanes prava prav

nihter več niso kaznopoliti, samo v Slovincih so se gosto nasejani. To je škodljivo za napred slovenskega naroda, kajti ravno zaveden trgovec za svoj narod jako mnogo lahko stori. Pravi trgovec je izobražujoča sila v narodu. Vse to njegovo delovanje pa se sedaj čisto razvija le v korist naših nasprotnikov. Žalostna resnica je, da naši trgovci niti kot zasebniki večinoma nimajo posebne zavesti in odločnosti, kot trgovci se pa se v krajih, kjer je večina naša, ne upajo povspeti do slovenskih napisov. Tuji trgovci med nami pa se dejanski zavedajo in odločno delujejo.

Od katerekoli strani opazujemo Hauchov nasvet, povsod se pokaže, da Slovenci ne smemo pustiti pri miru njegovega nasveta, nego z vsó silo delovati na to, da se podržavijo zasebne trgovske sole. Slovenci bi s tem v raznih ozirih mnogo pridobili. V Ljubljani, kot središču vse Slovenije, pridobiti bi morali večinoma slovensko solo, drugod pa bi pridobili vsaj nekaj deloma slovenskih trgovskih sol. Upajmo, da bo nasvet Hauchov podpirala tudi stranka njegova, saj bi sicer menja vendar ne izprožil nasveta. Slovenski državni poslanci, novo delo imate, uplivate in delajte!

DOPISI.

Iz učiteljskih krogov. (Delni zbori in učitelstvo). Delni zbori so se zaključili. Kar so učitelstvu donesli, je borno malo. Nekaj dobromislilnih predlogov, ki so se tu in tam odobrili, ali pa tudi postavili ad acta, da so se zazibali v sladke sanje pozabljivosti. Nekojji deželni zbori so „velikodušno“ podelili „milostne milodare“. — 6516 stradalocim gališkim učiteljem, od kojih ima konaj 3451 dohodek „poštnega kljuseta“ (400), dali so 35.000 gl., t. j. vsakemu učitelju nekaj več kakor pet goldinarjev. — Visjeavstrijski učitelji dobili so 7500 gl. podpore; od teh pripada razmeroma na vsakega učitelja eda a krajcar na dan. Več kakor eden krajcar se tudi beratu ne da; tedaj je eden krajcar tudi za — učitelja zadosti, mislili so „pobožni“ gorenjavstrijski kristjani. — Moravski deželni zbor je podučiteljem podelil male doklade; enako je solnogorski deželni zbor vrgel učitelstvu nekaj drobnic in v Bukovini so določili, da se bode učitelstvo po 35 letnem službovanju vpokojilo. To se je zgodilo pa le zbog tega, ker tamkaj stradalocji učitelji rano umirajo in ne dočakajo te zlate dobe; vsled tega ima ondakaj penzijski zalog — ostanek ali prebitek. — Učiteljem ženskih ročnih del so na Moravskem in Solnogorskem plače nekaj povišali. Tamkaj namreč imajo posebne učiteljice ženskih ročnih del, dočim pri nas na Primorskem morajo prave učiteljice se posebe učiti ženska ročna dela, akoprav to — ni postavno in se jih siliti ne more. — Nižjeavstrijski deželni zbor je sklenil, da smejo tudi učitelji prositi za službe, razpisane na dekliških solah. Razine prošnje učiteljev in podučiteljev je pa odklonil, oziroma položil med prašne akte v pokoj. — Naš — goriški — deželni zbor je sklenil, zboljšati učiteljske plače. Za to smo hvalenji našim deželnim poslancem. — Sicer vedremo, kaj bode iz te moke; malo se sicer nadejamo, a upamo, da nekaj bode. — Isterski deželni zbor je odklonil prošnje učitelstva za zboljšanje — plač. Kriva je temu italijanska večina, ki je nesramno slov, učiteljsko napadala in zboljšanje zaprečila. Malo se je tedaj storilo za učitelstvo v tem zasedanju, akoprav je revščina velika. Poslušajte in strmite! Od 41.804 učiteljskih oseb dobivalo je po oficijalnem poročilu „statistične centralne komisije“ — 21.550 — tedaj več nego polovica — manj nego 600 gl. plače; a tukaj so že vslete odkodnirne za stanarino in druge doklade. Več nego četrtina vseh učiteljskih oseb, namreč 10.132, dobiva manj kot 400 gl. in 1423 učiteljskih oseb še ne 200 gl. — Od teh 1423 je 529 def. učiteljev, 703 def. učitelje, 24 def. podučiteljev in podučiteljic in 107 prov. podučiteljev in podučiteljic. — „Pobožna Tirolska“, imajoča bogate cerkve in samostane, plačuje po 200 gl. plače učiteljskemu. Ta strašna revščina je uradno dokazana. In avstrijska država, ta kulturna Avstrija, katera plačuje za vzdrževanje poštnega konja 400 gl. in za zločinca-jetnika letno 380 gl., se tega ne sramuje. Poštno kljuje več stane, nego učitelj — odgojitelj naroda; za zločinca-jetnika se več potrosi nego za učitelja — odgojitelja bodočih — državljanov. Horribile dictu — to je gorostasno! — Ze Aristotel je pisal, da „pridnega učitelja, kateri otroke dobro uči, ni možno z nobenim denarom plačati“. Temu izreku je potrdil celó dr. Luter. — No, kaj pa pri nas? No, molči, molči, kaj govoriš? — Saj znaš, rekel bi prijatelj, da „Gut oder schlecht! Recht oder unrecht! Narr! Was kümmert's dich? Lass' geh'n, wie's geht; Und zammeln sie beim Schwanz ihre Gaul, Friss dein. Knackwurst, Sklav', und halt dein Maul!“

Freund! Lass' die Satire, Ich' lie'ar auf den Vieren Ich' lob' a ganze Welt“.

Sveda omenilo se bode, saj so se tu in tam od leta 1879. in 1890. naprej plače regulirane. Dá! Pa mi dobro poznamo tako „regulirarje“ a la Kranjska. Tako „regulirarje“ obstoji v principu: Temu vzamemo in onemu dam; in potem: „Null von Null hebt sich auf“.

Stajersko učitelstvo je bolje plačano nego Primorsko; vkljub temu se najdejo v Stajerski sluge, ki so bolje plačani od učiteljev. Deželni zbor stajerski je letos sklenil, da se ustanovi mesto z naslovom „Rahtsdienner“ pri tamkajšnjem dež. zboru. Letnega plačila bode imel 600 gl., dve petletini po 50 gl., 100 gl. stanarine ter „Gala“-in „Campagne“-Livrée“. Mi ne zavidamo sluge,

*) Ali se jo že kdaj siljalo, da so svetni višji predstojniki kakemu uradniku ukor napisali, ker je kakemu duhovniku naredil krivico?! Prosim odgovora. Op. p.

*) To bi trebalo tudi pri nas. Pis.

imajočemu „Gala-Livree“ in 700 gl. plače za prvo leto — po desetem letu bode imel celó 800 gl. dohodka —, ampak poudarjamo, da učitelj v vedno zvezi Stajerski, katerega celó vlada smatra za uradnika (vide Kiemasseggov „Maulkorberlass“), bode imel 700 gl. plače šele potem, ko bo služil 15 in še več let. Poleg tega bode omenjeno, da ta sluga nima teke odgovornosti, nego jo ima učitelj, in da poleg te plače dobiva ta sluga razne „Trinkgelder“ od poslancev in druge gospode.

Iz vsega sledi, kakó potrebno je, da se učitelstvo svojemu stanu primerno plačuje, da bode moglo tudi zdatno zadoščati svoji nalogi.

Zató toplo se priporočamo našim poslancem, naj oni ukrenejo vse potrebno, da se enkrat ugodno reši prošnja za povišanje učiteljskih plač, kajti Henrik Campe, jeden najiminentnejših pedagogov pravi: „Je bedürfnisfreier ein Mensch ist, desto stärker ist er an Leib und Seele, desto gesunder, heiterer und glücklicher ist er auch“. In tak clovek naj bode učitelj; potem bode rad in veselo delal v prosepah njemu izročene mladine, v prosepah naroda in v prosepah cele države. V to pomozí nam Bog! — (Da bi bilo mogoče kaj več storiti za učitelstvo, v to meri predlog dr. Tuma, ki pride prihodnje leto v razpravo. Treba nam je deželnega sol. zaloga, potem se bo dalo kaj storiti! Uredn.)

Iz Kala, 2. marca. — Priso je ze sploh v navado, da se po novih občinskih volitvah mora rekurirati; ali z uspehom ali brez uspeha, tega se ne vpraša. Da, se celó v naš zabiti kraj prišla je ta bolezen, in res so napravili občinarji kalški (drugi bralec vedi, da občina Kal sestoji iz treh kuracij: Kal, Levpa, Lom). utok proti volitvi 14. januarja, in sicer na vsej črti. Višja oblast je pa uvažila samo uroke proti volitvi prvega razreda. Nova volitev je bila naznanjena na soboto 22. februarja. Kakor ena grada postavili so se Kalani na noge in so šli volit Zavrh, da zmaga jo Lomljane in Levpljane. Nekateri bolj zavedni Levpljani, katerim je presedalo prejšnje gospodarstvo, so se jim pridružili, in z združenimi močmi so raztrgali neko nerazdržljivo nase na vse zaupajoče zvezo, katero je bil skupaj zvezil, Bog mu daj dober počitek, rajnik „Seč“ v Levpi. Skoda, da na njegovo mesto je prišel mož, ki ne zna in ne more hoditi po njegovih stopinjah. Prikakujemo izid volitve novega župana. Samo, da volilec ne obljubi, da ne bode popravljal cest in poti in da nobenega ne bo tiral v „robote“. Volilni kraj bode najgotovejši v Kalu, ker je tam najstarejši ud novega staršinstva. Prejani gospod župan in njegov gospod naj „studirata“, kako rešita županovo nedolžno hčerko.

Goriške novice.

O novem deželnem računarju gosp. Ivanu Kranjcu smo prejeli iz Gorice se te-le vstvice: „Gospod urednik! V zadnji številki ste zares lepo povedali o vrlnah novega deželnega računarja. Ali v nekaterih rečeh ste bili netočni, kar je umljivo in naravno. Naj torej popolnim Vaše poročilo. — Gospod K. je dokončal nižjo reaklo z odličnim uspehom. — Pozneje je dovršil trgovsko solo v Ljubljani z odliko. — Enako je z odliko prestal izpit za enoletnega protovoljca. — Leta 1895. pa je prestal državni računarski izpit z najboljšim uspehom. — Piše in govori pravilno: slovenski, italijanski, nemški ter nekaj angleški in poljski. — Služil je več let pri znani veliki spedijski tvrdki Parisi v Trstu, Benetkah, Genovi in Parizu, pozneje na Dunaju. — Na to je bil tri leta blagajnik ljubljanske mestne hranilnice in je zdej višji računarski preglednik velikih posestev barona Mayr v Ljubnu na Stajerskem.“

Za predlesko železnico. — Pred časom smo omenili temeljito nemski sestavljeni petičio na državni zbor, da bi se isti odločil za predlesko železnico. Petičio je uprizoril agitacijski odsek v Bolcu, a je datovana v Beljaku. Podpisale so jo te-le občine: Beljak, in Trbiž na Koroskem; dalje: Bole, Žaga, Srpencia, Trnovo, Česzoča, Log, Soča, Trenta, Spodnja Idrija, Cerklje, Sebelje, St. Višagora, Ponikve, Sv. Lucija, Kanal, Deskle, Ročinj, Kobarič, Breginj, Sedlo, Kred, Drez-nica, Libušnje, Livek, Idrsko, Tolmin, An-hovo, Solkan, St. Peter p. Gorici.

Eje je ostala Gorica, glavno mesto v deželi? Izvedel smo, da je bila predložena v podpis tudi županu dr. Venutiju, a ta je ni hotel podpisati, Zakaj ne? Najbrže se je bal, da mnogi Slovenci v hribih bi marsikako blago dobili na domačo postajo in bi ne hodili kupovat ga v Gorico k znani tvrdki — Venuti. Ako je goriški župan takó malenkosten, bilo bi prav, da bi mu naši rojaki v hribih dali primeren odgovor s tem, da povedó tvrdki Venuti v Gorici, kar ji — tiče.

Porotniki l. 1896. — Od več strani smo dobili pohvalne glasove o zadnjem članku in razkazu zastran letnega porotnega imenika pri okrožnem sodišču v Gorici. Taki pojavi iz ljudstva nas veselje, ker pričajo o globokem prepričanju, kakó velika krivica se godi nam Slovincem na Goriškem. Še bolj bi se pa veselili, ako bi videli, da zavedno slovensko ljudstvo odločno nastopi za svoje pravo in se uprè krivici. Ali doživimo tak korak našega ljudstva v deželi?!

Narodna žalost — lutto nazionale. — Ko so dosla v ponedeljek zvečer poročila o silnem porazu italijanske vojske v Afriki, so bile v Italiji v mnogih glediščih kar pretrgane predstave v znak žalovanja. V tork in sredo so gledišča mirovala. — Enako je odpovedalo predstave gledišče v Gorici. V ta namen je nakrat „zbolela“ prva pevka. — Komentarja pač ni potreba!

„Kopaljšče“ za mrtve v Gorici ali po laški „il bagno per i morti“ daje vedno povod ostrim pritožbam. Kakošne so, je dovolj znano čitateljem našim. Poročali smo tudi o

novih poskusih za izsušenje tal in o novem načinu pokopavanja. „Corriere“ poroča, da posebna komisija je vsa ta dela pregledala danes teden in bila „jako zadovoljna“. Komu boste dajali kaj takega razumeti? Ali menite, da smo sami tepci v Gorici, da ne znamo ceniti po vrednosti tega, kar vidimo na svoje oko? — Se nekaj: Naše pokopališče je interofesionalno; vsak grob treba sproti blagosloviti. Kaj pravi katoliška „Eco“ k temu? Zakaj ne zahteva, da odpravijo tudi večji križ sredi pokopališča? Križ ne tije na tako pokopališče!

Radodarni doatki. — Zadnje dni so došli za „Slogine“ zavode t-le darovi: Zenska podružnica sv. C. in M. v Gorici od preostanka za preteklo leto 40 gld. — Prof. Ant. Santel 2 gld. — Prof. Ivan Ivančič za tri mesece 15 gld. — V veseli družbi pri Kerševaniju v Dornbergu nabral Ivan Drufova 2 gld. — Notar Kavčič, želez. uradn. Fr. Blažin in trgovec Koren v Gorici po 1 gld. — Na predlog podžup. na Berbuca zložili staršinski črniški znanje 4 gld. 40 kr. — Pri zasebni plesni zabavi v prostorih g. Marca na debeli četrtki zložili pustinjaki in pustinjakinje 7 gld. 04 kr. Nekdo, ki noče biti „krosta“, daruje za narodno vzgojo naše mile mladeži 10 novčev.

Za Volaričeve sirote je poslal S. Tugomilj 1 gld. 50 kr. Bog povrni!

„Doktor“ Veritas pa „Corriere“ — Vsi citatelji, ki imajo še glavo na vratu, so se srčno smejali člankom dr. Veritasa v „Corriere“; vsakdo je le pomiloval uredništvo, ki sprejema take vrste otročarije, take grozovite budalosti. — Zai se, da je tudi „Corriere“ za preneumno klepetanje nezrelega puhloglavca. V učečajni stoviki mu pise v uredniški listnici, da ne sprejme njegove polemike s „Soto“, ker se z nekaterimi točkami njega, z drugimi pa ne. — No, da bi ulil malce hladilnega olja na to zausnico, dostavlja, da je polemika neplodna, ako je dobra volja le na enistrani. Tu misli seveda Veritasa. Nočno se pripraviti o tem, ali je volja dr. Veritasa dobra ali ne, nam zadoščajo dokazi, da pri vsaj tej dobri „volji“ zvoné njegove pisarje skrajno neumno in ob enem — zlobno.

Poljaki se izseljujejo kar v trumah. Znana je usoda 250 Rusinov in Poljakov pustne dni v Gorici. Komaj so odšli ti, prišli so drugi. Učečaj teden je laska vlada zopet zavrnila 30 oseb, ker niso imele dovolj denarja za dolgo pot; naša vlada jih je poslala zopet domov čez Reko. — Izseljenici prihajajo tudi čez Korozko, a na Pontebli jih čaka navadno enaka usoda, kakor tu v Korzinu. — Naj bi „poljsko ministerstvo“ začelo nekoliko misliti, kakó bi se dalo odpraviti splošno bedo v Galiciji, seveda ne računaje na žep drugih dežel; poljskim židom bi trebalo stopiti na prste in narod bi si opomogel!

Dostavljamo še enkrat, da braziljska vlada je ustavila brezplačno prevažanje izseljencev; vsakdo bo moral torej plačati vozniino in hrano za dolgo pot v Ameriko.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Umrla nadvojvoda Albrehta Salvatorja so prepeljali iz Griesa pri Boenu na Dunaj, kjer so ga položili v cesarsko grobnico v kapucinski cerkvi. — Njegovo veličanstvo je imenovalo Arkadija Czupercowicza gorško-vshodnim nadškofom za Bukovino in Dalmacijo. — V Palju je umrl podčimbal baron Wipplinger. — Na Dunaju je umrl contre-admiral vitez Lehnert. — Avstrijsko kvotno odposlanstvo si je izvolilo predsednikom grofa Schönborna. — Dunajska policija je zaprla izdajatelja časopisa „Extrablatt“, ker je ponorel 8000 gld. naročnine. — Pri dunajskih volitvah v drugem razredu je bilo izvoljeno 32 protisemitov in 14 liberalcev. Uprav tak uspeh je bil tudi meseca septembra, le s to razliko, da so sedaj dobili protisemitski kandidati mnogo več glasov nego tedaj. Prvi razred je volil učečaj. Izvoljenih je bilo 18 protisemitov in 28 liberalcev. Konečni uspeh je torej 96 protisemitov in 42 liberalcev. — Torej tudi v I. razredu, kjer volijo najbogatejši Dunajčani, so pridobili antisemiti 4 nove mandate. — Uspeh volitev je sijajna obsoda sedanjega vladnega sistema.

Državni zbor. — V sedmi seji 26. pr. m. je dredložil poljedelski minister načrt zakona o ustanovi gospodarskih združenj. Isti je bil izročen gospodarski komisiji. Dombrofranski minister je odgovoril na neko interpelacijo posl. dr. Pacaka radi nesprejetja nekega poziva v vojskih rečeh, ki je bil sestavljen v uradnem jeziku — nemškem ter izjavil, da je bil pravilen postopek vojaške oblasti, dočim nesprejetje more imeti posledice, kadar se to zgodi, ko se vabi pod orožje. Posl. Pombert je uprasl, kedaj pride v veljavo zakon o preskrbovanju vojskih udov in sirot. Na to je odgovoril minister, da je to odvisno od obeh državnih zbornic. Načrt je bil predložen obema zbornicama istočasno, a še ni rešen. V isti seji je bilo izvoljeno to-le kvotno odposlanstvo: dr. Beer, dr. Russ, dr. Menger, Klun, Jaworski, Zaleski, Zedwitz, Janda, Kaizl in dr. Ebenboch. Prešlo se je potem k razpravi o naučnem ministru. Minister Gaut, na razna vprašanja, se je izjavil nasprotnim filozofičnim tečajem, ki so bili ustanovljeni kot prehodni med gimnazijem in vseučilištem. Isto tako se je izjavil nasprotnim nadzorovanju učiteljev ter rekel, da bi takšno ubilo pri učiteljih vsako veselje do delovanja. Glede vzgoje žensk je izjavil minister, da šolska uprava ne misli ustanovljati gimnazijev za ženske. Veli, da bi školovale moškim v gnotnem pogledu, ako bi jim ženske tekmovali v službah. Šolska uprava proučuje način, da žene dobé tako vzgojo, ki bo koristila prihodnjim soprogam in materam. Stori vendar potrebno, da bo možno ženskim kandi-

datinjam polagati zrelostne izpite pri drž. gimnazijah; isto tako bodo priznani diplomirani dozeženi na vseučiliščih zunaj Avstrije, ako so se kandidatinje podvrgele zrelosti preskušnji na domačih solah. Tudi na avstrijskih vseučiliščih se ukrene potrebno, da bodo moge ženske končati svoje nauke. — V osmi seji 23. pr. m. je bil sprejet naslov „Srednje šole“ in z njim postavka o celiskem utrkvističnem gimnaziju s 141 proti 108 glasovom. V deveti seji 2. t. m. je storil obljubo novoizvoljeni poslanec Koblar. Poslanec Mosconi je interpeloval vlado radi grobov, katere uporablja banka „Slavija“ na svojih zavarovalnih knjižnicah. Pri nadaljevanju razprave o naučnem ministru zahtevala sta posl. Chotkovski in dr. Scheicher, naj se mladina odgaja bolj na verskonravni podlagi. Kronawetter je zahteval popolno ločitev šole od posamičnih veroizpovedanj, katere naj bi same skrbele za versko vzgojo otrok. Posl. Funke je govoril o nemških solah v Pragi, a Dobernig pripovedoval, da ne marajo korozki Slovenci za narodnostna slovenska stremjenja. Bil je sprejet predlog dr. Pernerstorferja, naj vlada določi skrajne roke za izplačevanje mezd delavcem pri rudokopih. Posl. Klun je ugovarjal Dobernigu radi njegove trditve o korozkih Slovencih ter zahteval, naj se razdeli deželno šolsko nadzorstvo na Kranjskem. Po govoru posl. Samaneka in Fourniera je bilo sprejeto „polje“ ljudske šole. Kozeem se je interpeloval posl. dr. Forreger, zakaj se zahteva znanje slovenskega jezika v razpisu natečaja dveh dvoimnih svetovalcev pri najvišjem sodišču? V deseti seji 3. t. m. prišlo se je na razpravo finančnega ministerstva. Govoril je minister Bilinski ter se dotaknil tudi vprašanja nove pogodbe z Ogerako in izjavil, da vlada želi spraviti avstrijske koristi v soglasje z ogerakini, a bo zastopala odločno avstrijske koristi, da doseže pravično sporazumljenje. Posl. Ludwigsdorf je interpeloval radi zboljanja plač vojskim uradnikom.

Gosposka zbornica je izvolila v kvotno odposlanstvo grofa Dunaba, Kottulinsky-a, grofa Schönborna in Sochora.

Ogerska. — V zbornici je predlagal poslanec Kosut, naj madjarska vlada povabi k milenijskemu svindlu tudi evropske velevladi. Ako se pomisli, da je to več zunanega ministerstva in ne madjarske vlade, je v resnici smešno, kako more kaj takega zahtevati ta prismojeni poslanec. Na Dunaju so se žiti te komedije z razstav, ker so prepričani, da je zraven velike prefranositi, ki ne odgovarjajo gotovim dejstvom. Uprasanje pa ostane zanimivo, ali bo ubogal zunanji minister Goluchovski glas madjarskega poslance, katerega podpira tudi madjarska vlada? — Obe zbornici si izvolili določeno število članov v kvotno odposlanstvo. — V zbornici je govoril bivši minister Koloman Tisza precej znamenit govor radi odpravi trz pogodbe z Ogerako, o kateri so sklepali deželni zbori avstrijski in sam državni zbor. ter izjavil, da upa, da doseže sporazumljenje. Nasproten je samostojnosti v tem pogledu, ker bi bila pogubna za obe državni polovici. — V Sibinju (glavno mesto Sedmograske) je bil obsojen na 10 dni zapora ali 100 gld. globe rumunski rodoljub dr. Ratiu, ker je izdal neki proglas na Rumunce. — 5. t. je bila v Budimpešti volitev pravosodnega vladike za vrškoško skofijo. — Nekateri časopisi so naznanili, da je madjarska vlada zamakala navadno letno podporo 30.000 gld. grško-katoliškemu duhovništvu. — Duleis in fundo. V madjarskem narodnem kazinu so določili 6600 gld. za smodke, katere se je imelo kupiti. Premeten sluga pa, namesto kupiti smodke, pobral je kopita z denarjem vred na veselje kazinašev. Zasačili so ga na Dunaju. — pa brez denarja.

Italija v Afriki. — Italija v Afriki nime sreče. Nje vojska doživlja poraz za poraz. Uspehi v začetku vojne so opijanjali italijanske državnike, da so že mislili, kako zasedejo vso Abisinijo. Vojskovodji Baratieriju so peli slavo na vsej črti, dokler se ni spekel. Neuspehi v zadnjem času so se pripisovali njemu za uho in vsled istih je imel postati žrtve, to je, vlada mu je naznanila, da mu odvzame vojskovodstvo v Afriki druga oseba, general Baldisera. Predno je izročil vajeti svojemu nasledniku, poskusil je bojno srečo — na svojo veliko nesrečo. S 15.000 možta in 60 topovi je naskočil pri Adui sovražnika, kateri pa je bil baje številno štirikrat močnejši. To svojo smelost je plačal krvavo, kajti šoanska vojska mu je zasolila za večni spomin: — pregnala je italijansko vojsko, ubivši 3000 v italijakov in zaplenivši 59 topov. Trdi se, da so mej ubitimi tudi trije generali, a tudi Galliano da je mrtev. Ta nevesela vest je globoko užalila italijansko prebivalstvo, največ pa Crispiovejo vlado, ki je upala, predstaviti se zbornici z zmagonosnimi vestmi iz Afrike. Na nje presenečenje pa se je morala udati usodi in stopiti pred njo učečaj kot ponižni obdolženec, prošé milosti in odpustčenje za storjene grehe. Ubogo italijansko ljudstvo zlorablja razni državniki na vse močote načine. Doma umira gladu, ker je preveč obdano in se mora seliti drugam, ako sploh želi živeti. Radi slavočlepčnosti vladnih organov in stratežijev, preškov vojskovodij bo ljudstvo še bolj uožalo in zbežano, kajti nikakor ne bo moglo zadovoljiti vsem zahtevam v pokritje vojnih stroškov, ki so bili vrženi v morje na veliko sramoto italijanske države pred očmi prosvitljenih narodov, ki občudujejo le vrline necivilizovanih zamorcev v Afriki, Italijo pa pomiljujejo. Prvi med prvimi, kakor že navadno, je bil nemški cesar Viljem, ki je izrazil svoje sožalje radi poraza v Afriki pri italijanskem poslaniku v Berlinu. Zadnja poročila iz Italije so ta-le: Po vseh večih mestih Italije je ogorčenje proti Crispiju nepisno. Mnogi se po mnogih mestih kričale: „Abbasso Crispi! Morte a Crispi! Morte all' assassino!“ Za splošno ogorčenje je jako značilna demonstracija, ki se je dogodila na kolodvoru v Padovi. Na kolodvor

je došlo 21 vojakov, namenjenih v Afriko. Ogortena množica pa je udrla na postajo in je hotela zabraniti odhod vlaka, da prepreči odpotovanje vojakov. Celó na železniški tir so se metali ljudje, ne zmenivši se za puhajočo lokomotivo. Se-le vedomu oddeku vojakov se je posrečilo odgnati demonstrante. Generala Baratierija so že pozvali na povrnitev v domovino, kjer ga postavijo pred vojno sodišče. Med padlimi je tudi znani bivši poveljnik utrbe Makalle, polkovnik Galliano. O generalih Dabormida, Albertoni in Arimondi se še ne zna ničesar. Ministerski svet je sklenil, pozvati v dejansko službo vojake letnika 1872. Iz tega sklepa, da odpošljejo še 30.000 mož v Afriko. Utrdba Adigrad, v kateri je naskočeno na milijone vrednosti streljiva in živeža, je v rokah Saoncev. — Napad Saoncev je moral biti zelo hud, kajti zbežal je italijanske vojake tako, da niso znali, kje so; bežali so na vse strani, da jih zapovedniki niso mogli ustaviti. Sam Baratieri, oborožen z mečem in samokresom v roki, ustavljal je vojake, a ni pomagalo nič. Ako so se kje zbrali v skupino, so bili pobiti od nasprotnikov. Tudi zapovedniki mej seboj se niso razumeli in se niso podpirali, vsak je vojeval na svojo pest. O generalih Dabormida, Albertonu in Arimondnu poročajo, da so zajeti, a Baratieri da je lahko ranjen. Francoski poročevalci iz Afrike naznanjajo, da je poginilo 5000 vojakov in 150 častnikov. To potrjujejo tudi drugi viri. Dvomi se pa o resničnosti podatkov, v kolikor se dostaja visokosti padlih, kajti trdi se, da jih je mnogo več. Sploh, ni mogoče zvedeti pravega položaja radi občne zbežanosti.

Ljudstvo v Italiji je razčukano na vlado in pripravljeno po vseh mestih protiafriskanske demonstracije. Najresnejša je bila v Milanu, kjer je prišlo do krvi. Demonstrirali so v Turinu, Padovi, Florenci, Bolenji, Paviji, Fianzi, Savinjanu, Fani, Pesaru, Genovi, Parizi itd.; povsod je zahtevalo ljudstvo, naj se ustavi pošiljanje vojakov ter odpokliče vojska iz Afrike. Čast Italije in avtoriteta vlade tega seveda ne moreta dovoliti. Vlada je naročila 60 novih topov in odposlala novo baterijo 121 mož, da nadomesti izgubljene ter se pridružijo že odposlani vojski, ki pride na lice mesta se-le okoli 15. t. m. Baratierjeva poročila so izročena vojskemu svetu v proučenje in poročanje, da ga postavijo morebiti celó na zatožno klop. Nekateri časopisi obsojajo Crispija in vse ministerstvo ter zahtevajo, naj se nje postavi na obtoženo klop, a ne Baratierija. Drugi pa zahtevajo, naj se odloči s splošnim glasovanjem, ako se ima nadaljevati vojna ali ne.

Pred avtoritativno zbornico v Rimu, učečaj je bila izbrana velika množica ljudstva, ki je pričakovala radovedno, kaj storí ministerstvo. Prišlo je poprej do male zmešnjave, ker je ljudstvo napadlo stražarje, na kar so morali vojski poseči vmes. V zbornici so se zbrali vsi poslanci, galerije so bile natečene. Splošna pozornost je nastala, ko se je predstavilo ministerstvo v popolnem številu. Minister Crispi je izjavil: „Ministerstvo je odstopilo in kralj je temu pritrđil“. Po teh besedah so nekateri poslanci odobrvali, drugi pa vpili in mahali z rokami, mej tem ko je Crispi vse opazoval z rokami navskriž, pričakuje čas, da more nadaljevati. Slednjice pride do besede in reče: „Vendar ministerstvo ostaja na vladi, dokler ne dobi naslednike, in to radi redú“. Nastali so zopet veliki neredi z upitjem, odobravanjem takó, da ni bilo mogoče nadaljevati seje, ki je trajala le pol ure. Predsednik je zbežal raz sedeža naznanivši poslancem, da jim naznani na dom prihodno sejo. Tako je končala prva seja brez velikih posledic za Crispija. Pričakuje se sestava novega ministerstva De Brinrudini. Po seji so bile poulične demonstracije in veliki neredi.

Poluradni „Mattino“ od srede je priobčil uvadni članek poln najgloboke se žalosti nad usodo Italije. Italija je, pravi, a mi njeni zvesti zavezniki jokamo z njo in ji želimo boljše sreče. „Zvesti zavezniki!“ Naj bi „Mattino“ povedal tudi to, kakošen zaveznik je Italija nam! Od nje nimamo pričakovati nikake pomoči, kajti v Italiji vsi zavedni ljudje zovražijo Avstrijo takó, kakor je sploh mogoče človeku sovražiti! Naravnost smešno je, kako Rinaldinjevo trobilo pripoveduje, po kaj hodi Italija v Afriko. Čujte! Italijo niso vodili sebični trgovinski nameni, ne prazne ideje, marveč hotela je le nesti „sveto prosveto“ (sacra civiltà) iz Evrope kot dragocen dar divjim pokrajnam afrikaniskim. — Take kozle navezuje „Mattino“ svojim bralcem na nos. Ali je kdo, ki mu zaresno veruje? — Narod v Eritreji prav nič ne potrebuje italijanske prosvete, ki obsega danes le še: glumaštvo, banditstvo, mizerijo! —

Ostale države. — Kakor se godi Italijanom v Afriki, tako tudi njim sorodnemu plemenu — Špancem na Kubi. Kubsko ustaško vojsko je priznal senat Zjedinih držav severoamerikanskih kot javno vojsko. Kaj to pomeni, razumejo najbolje sami Španci, ki se bodo morali gotovo prej ali slej udati koreniti žilavosti Kubancev. Španska vojska je zamenjala vojskovodjo se prej nego italijanska, a uspehi so vedno isti. Domači španski časopisi poročajo o raznih pridobitvah, a oni drugih dežel temu oporekajo. — Predsednik francoske republike Faure je na popotovanju po državi. Bil je v Nizzi, kjer so odkrili spomenik stoletne pripadnosti Nizze k Franciji. Zapri so o ti priliki nekateri sumljive osebe, pri kojih so našli boždeže in samokrese. Radi tega se sumi, da so hoteli posvetiti tudi Faureu tako, kakor so pok. Carnotu. V franc. senatu so pritrđili soglasno proracunjem stroškom, kateri so določeni za odposlanstvo pri slavnosti kronanja ruskega carja. — V Belgiji se je spremenilo ministerstvo. — Španska zbornica je

razpuščena in nove volitve razpisane. — Dr. Jamerson, znana oseba, katere je skoro uročila vojno mej republiko Transvaal in Anglijo, zagovarjal se je v Bow-Streetu pred sodiščem radi svoje smelosti. Razpravo so odložili na 14 dni, a njega in tovariše izposlali na prosto nogo proti varščini.

Ostala Slovenija.

Trst. — Mestni zastop je tožil ministerstvo nadzornika okoličanskih slovenskih sol g. Ivana Dolinarja in zahteval, naj se umakne. Ministerstvo je odgovorilo magistratu, da nima uroka postopati proti nadzorniku. To je bilo dosti, da so napadali ne samo v seji čislnega gospoda nadzornika, nego so ga celó v časopisih nazvali, da je „mascalzone“ (to je beseda, katere ima v sebi vse vsebine italijanske prosvete, kakor: pobalnik, potep, itd). Ta sramotilen naziv je prišil g. nadzorniku kot osebi v državni službi in je uprasel, ali stori kaj oblast, da varuje čast svojega uradnika? Uprav v oni seji, kjer so napadali tega gospoda, ni bil navzoč vladni zastopnik, kateri je pa znal, da se bo razpravljalo o tej reči. Kako se to razložil? — Ali ne takó, da je nalašč izostal? — Radi slovenske šole v Trstu je stavil posl. Spinčić utemeljeno resolucijo pri razpravljanju o potrebi naučnega ministerstva in stavil nastopni predlog: „Vlada se pozivlja, naj se pobriga nemudoma in v vsó odločnostjo, da se slednjije v Trstu zasnuje jedna ljudska šola s slovenskim učnim jezikom“. Ali bo kaj pomagalo?

Istra. — Pri bujskem c. kr. okr. sodišču je razpisana služba kancelista. Zahteva se znanje slovensčine ali hrvaščine zraven uradne italijanske. Doslej je uradovale to sodišče izključno v italijansčini, ker ni bilo osebe, katere bi poznala slovensčino. — Opalijo in Reko zvežajo s telefonom. — Kakor se dogaja celó na Goriskem pri davčnih uradih, tako je tudi v Istri. Sluge raznašajo opomine za plačanje davkov le v nemškem in italijanskem jeziku. Ako stranke nečetej sprejeti takih opominov, ker jih ne razumejo — davkarski uradniki tožijo pri sodiščih one, kateri jih niso hoteli sprejeti. To se je zgodilo še po tem, ko je bila stavljena interpelacija v državnem zboru. Ali se ne kliče to, kljubovati vladnim odlokom in norevati se z državnimi poslanci? Takšnega kaj se godi le v Avstriji! — Gorški Slovenci imajo v Istri rojaka, kateri jim ne dela časti, ker je preveč pod pečami narodnih nasprotnikov. „Naša Slova“ pise namreč, da so v Poreču pogostili italijanski deželni poslanci okrajnega glavarja na Voloskem, kateri je zastopal vlado pri deželnozbornem zasedanju. Kaj pomeni to pogostovanje, ni treba povodati, ako se pomisli, da kaj takega se niso storili ital. poslanci niti bivšemu vladnemu zastopniku Elušegu, kateri je slovel kot najzagrizenejši nasprotnik isterskih Slovanov.

Polemika po volitvi. — „Slovenec“ in „Narod“ sta si malce v lasch po volitvi poslance Koblarja. Reči moramo, da ne moremo umeti čudnega postopanja „Slovenčev“ stranke. Iz katerega a jasnega odgovora v „Narodu“ bo razvidno tudi našim citateljem, za kaj gre. „Narod“ pise: Gospod Koblar je svojo kandidaturo res naznanil predsedniku kat. pol. društva g. Klunu in ta mu je rekel, naj kandidira na podlagi katerega programa hoče, katoliško-narodna stranka da mu ne bo nasprotovala, če vstopi v konservativni klub; ko pa je g. Koblar izjavil, da v slučaju izvolitve ne misli vstopiti v konservativni klub, mu je gosp. Klun napovedal nasprotstvo kat. narodne stranke. To je jedino pravi in resnični nagib, da se je postavila protikandidatura g. Jelovška, vse drugo se prazni izgovori, izmišljeni, ker je gospode razni, da so nasprotovali g. Koblarju in sli v ogenj za tisti klub, s čigar pomočjo je koalicija odstavila vero z dnevnega reda. Dokazovanje, da se je posl. Koblar s svojo kandidaturo upri škofovi avtoriteti, je v zmislu stališča, katero zavzema narodna stranka glede škofske avtoritete v političnih rečeh, popolnoma napačno. V tem oziru smo svoje stališče že tolikrat opravičili in utemeljili, tudi z izjavami katoliških duhovnikov, da bi se na „Slovenčev“ izjavjanja gotovo ne bili ozrli, da niso naperjena proti škofu samemu. Kako se je duhovnik Koblar spozumel s svojim škofom, v to se narodna stranka čisto nič ne utika, to je popolnoma stvar g. knezoškofa in g. Koblarja. Znano pa nam je, da se je g. Koblar poklonil knezoškofu in ga prepričal, da s svojo kandidaturo ni hotel rušiti škofove avtoritete. Da je knezoškof Missia zadovoljen s to izjavo, pričá okolnost, da duhovniku Koblarju ni delal nobene ovire, ko je odšel na Dunaj. S tem se je od strani knezoškofa priznalo, da nima nič več zoper izvolitve g. Koblarja, ako pa „Slovenec“ še po tem trdi, da se je g. Koblar izgrnil proti svojemu škofu, ako dokazuje, da je nastopil kot nasprotnik papežev, škofov, vere in katoliške cerkve, potem mora vsakdo misliti, da je s tem, če tudi zvito in prikrito, izrečena graja knezoškofu dr. Missii, ker se je pobotal z g. Koblarjem. Čemu bi sicer dokazoval „Slovenec“ vse to, ko se je škof že spozumel z g. Koblarjem, če ne z namenom, prepričati svoje pristase, da je škof napačno ravnal. ko g. Koblarja ni suspendiral. Da to šenklaški kaplani žele, da so to pričakovali in da tudi na to delajo, je toliko bolj umevno, ker jih je strah, da bi se razbil obroč, kateri so napravili okoli škofa, ker se boje, da utegne knezoškof izvedeti časih tudi še kaj drugega, nego to, kar se izvestnim gospodom zdi umestno mu nalzežiti!

Štajerska. — Pri volitvi v okrajni zastop gornjeradgonski je šlo slabo za Slovence, ker si niso svesti svoje narodnosti. — V Marenbergu se bodo moralo počevati v soli tudi slovenski. Za Slovence je pouk obvezen, za Nemce pa prost. Nemci se jeze vsled tega in so v strahu, da bodo poslovenjeni. — „Slovenski Gospodar“ prinesel je rodoljuben članek, v katerem zagovarja misel, naj bi se ne zapostavil Mari-

bor v narodnem pogledu za Celjem, kajti Maribor je tudi del južne Štajerske. Izraža potrebo zgradbe „Narodnega Doma“, ker nimajo marihorški Slovenci nikakega zavetišča, kjer bi se mogli zbirati ukjub temu, da jih je tam veliko število in imajo svoj časopis, tiskarno in razne zavode. Ako bi se združili vsi v narodnem domu, bi bilo koristneje narodni stvari.

Koroška. — Kako je skrojen volilni red za deželni zbor koroški, kaže to-le razmerje: 106 veleposestnikov, kateri plačujejo 69.751 gld. davka, volijo deset poslancev; 4128 volilcev v mestih, trgih in trg. zbornicah, ki plačajo 387.701 gld. davka, volijo dvanajst poslancev; 24.534 kmečkih volilcev, plačajoči 887.113 gld. davka, volijo pa le štirinajst poslancev. Takšno razmerje je povsod v onih dezelah, kjer se je hotelo potisniti v kot Slovane. Po novem volilnem redu ne bodo nič na boljsem koroški Slovenci.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Dr. Ante Starčević, o katerega bolezní smo že poročali, umrl je dne 27. pr. m. v 73. letu svoje starosti. Kdo je bil pokojnik, je znano slehernemu slovenskemu olikaneu; radi tega se omejemo na ono, kar smo sporočili o njegovi smrti v zadnjem „Primorcu“, kateri dobiva velika večina „Sočinih“ naročnikov. Ne moremo pa drugace, nego da izrazimo svojo občutje bratškemu nam narodu hrvaškemu ob tako bridki izgubi in željo, da bi pokojnika posmalo v njegovem brezmadežnem značaju ves nilajši naraščaj hrvaški — njegova mladina — na korist in v svrhu onega cilja, za katerem je hrepel nepozabni pokojnik. Pogreb so je vršil sijajno v nedeljo popoldan v navzočnosti ogromne množice občinstva. Položenih je bilo na kresto 73 vencev z raznimi napis, a zastopani so bili pri pogrebu Hrvatjo iz vseh dežel, kjer prebivajo. Vrlemu borilcu za hrvaška prava bodi večni spomin! — Istotako smo sporočili v „Primorcu“ o smrti drugega plemenitega rodoljuba hrvaškega, narajevskega železarja in veleposestnika Mihala D. Babića, kateri je zapustil vse svoje premoženje svojemu hrvaškemu narodu, namreč 50.000 kron druš. i av. C. in M. v Istri, 50.000 kron svojemu staremu očetu za uživanje dohodkov (po njegovi smrti pa narodni), 20.000 kron „Matie Hrvatski“, 20.000 kron rojstvenemu mestu Belovaru, 10.000 kron zvezi hrvaških pevskih društev, 10.000 kron družbi sv. Jerolima, 10.000 kron bratovščini hrvaških ljudi v Istri, 4.000 kron starinarškemu društvu v Kibinu v Dalmaciji; zapustil je še več odstotkov procatlega premoženja v druge dobrotelne namene tako, da je namenil vse svoje premoženje — 250.000 gld. — le v korist naroda, iz katerega je zrastel. Ta uzor-rodoljub si je ulezel bolezen lo valed velike marljivosti. Zapustil je dolno solz v najlepši svoji dobi 36 let star. Tudi njegov pogreb je bil v soboto v Zagrebu. Bog danj Slovanom obilo takih rodoljubov. Pokojnik pa bodi eden spomin naj nam Slovenci, katerih tudi ni pozabil v svoji oporoki! — Po Starčevićem pogrebu so je vršil shod pristasev stranke prava, kateri je sklepal poslanec Spinčić v svrhu sporazumjenja obeh taborjev v stranki prava. Shoda so se udeležili privrtaeci razdeljene stranke iz Hrvaske, Istre in Dalmacije. Iz Istre so bili navzoči razun poslanca Spinčića še dr. Laginja, urednik Mandić, dr. Trinajstić itd., iz Dalmacije pa poslanci Biankini. Dapar in Perić ter urednik Prodan. Do sporazumjenja ni prišlo in tudi ne pride tako kmalu, kar meče zelo žalostno senco na odnošaje v glavnem sedežu stranke. Bilo je tako žalostnih prizorov, da se jih morajo sranovati kolečkaj občutljivi rodoljubi ne samo iz Hrvaske, nego tudi oni iz ostalih dežel južnoslovenskih, posebno pa Slovenci, kateri so pričakovali nekaj več političnega takta še na sveži gomili ustanovitelja same stranke. Da je temu v resnici tako, je dokaz, da so shod zapustili tolitavski odposlanci in da je poslanec Spinčić izjavil, zapustivši ves bled od žalosti divično: „Grem, ker niste vredni, da bom mej vam!“ Tako je obsodil ta mož oné udeležence shoda, kateri se niso znali brzdati in zaljevati na korist svete narodne stvari. Nesporazumljenju so uzrok osebnosti, in dokler se ne uklonijo od vodstva glavne stranke v Zagrebu take osebe, katere niso kos svoji nalogi in ne morejo pričakovati, da bodo uživale narodno zaupanje, ne bo sloge ne samo v stranki prava nego tudi ne mej opozicijami na Hrvaškem sploh. Slovenci so odkritosrčni privrtaenci sloge mej opozicijskimi strankami na Hrvaškem, kajti prepričani so, da se pride le s slogo do željenega cilja, kar pa ni pričakovali pri sedanjih žalostnih razmerah. Slovenci pa ne pritrđe vodstvu stranke prava, ako ne bodo prepričani, da se isto nahaja v rokah oseb, ki živajo zaupanje ne samo obeh taborjev v sami stranki prava, nego tudi, da imajo voljo, upliv ter sposobnost za to, da se doseže splošno sporazumljenje opozicij na Hrvaškem. Take osebe pa ne nahajamo v vodstvu sedanje „čiste“ stranke prava; posebno ne priznavamo one, ki si prisvojuje pravico nasledstva po pok. Starčeviću! — V Oseku so obsodili na globo 20, 30, 80 in 100 gld. več hrvaških rodoljubov, kateri so demonstrirali lansko leto o priliki madjarskih predstav.

Dalmacija. — Vodstva splitskih narodnih društev so si postavila nalogo, da sezdajajo v Splitu „Narodni Dom“. Da dosežejo to svrhu, zavežali so se rodoljubi raznih političnih strank, da nekupijo delnic po 25 gld. eno, katere izplačajo malom ali pa v mesečnih obrokih po 1 gld. Na ta način bo mogoče zbrati lepo svoto denarja. V to svrhu je že zagotovljenih okoli 10.000 gld. Vplačani denar bo stasom povrnen od dohodkov doma z zrebanjem stoviklet želnice. Uplačevani denar bo nalogan koristnosno v narodnem denarnem zavodu. Tako mislijo rodoljubi v Splitu: kaj delamo mi Slovenci v Gorici? Po izgledu splitskih rodoljubov bi se dalo nekaj storiti

⁹⁾ Neki star vojak v Gorici je dejal: Poznam jaz Italijane; dokler streljajo oni sami, so to še „na korajži“, ali ko začne živžati kroglje tudi z nasprotne strani, tega pa ne vsrpe dolgo: pot pod noge in hajdi!

tudi pri nas — le požrtvovalnosti treba. — Na mesto pokojnega dra. M. Klaiča bo kandidoval za državni zbor njegov sin dr. Peter Klaič.

Bosna — Hercegovina. — Volitve v mestni zastop sarajevski se bodo vršile 23. t. m. Voljenji bo 40 zastopnikov in sicer tako, da dobi vsaka verska stranka enako število glasov (osem) to je: muhamedanci, katoliki, pravoslavni, židi ter ostale veroizpovedi. Volitve se bo vršila hkratu za vseh 40 zastopnikov na raznih krajih mesta tako, da se bo glasovalo z raznobarvanimi listki. Vsaka verska stranka bo imela drugo barvo. Tako so vrši enakopravnost v glavnem mestu Bosne, katera je bila pred 20 leti se popolno necivilizovana. Nekdanji „turski štavi“ so prekosili že avstrijske, v kolikor se dostojno enakopravnosti vsaj pri mestnem zastopu! Goristi Slovenci, živeči v civilizovanem delu avstrijskega cesarstva — jim gotovo ne zavidamo enakopravnost, dasi je nismo sami doležni!

Češka. — Državni posl. dr. Fořt je odločil mandat. Bil je član mladotškega kluba. — Znani zapovednik v Brnu, general Sućević, je premeščen v drugo mesto. Mož je moral biti premeščen, ker je zgubil vse ugled pred češkim narodom. Takó znajo Čehi! — V nekaterih rudokopih so ustavili delavci delo. — Pri Premyslu se je zgodila železniška nesreča. Usmrčenih je bilo 6, a težko ranjeni 2 oseb. Strojvodja, videvši nesrečo, vrge se je sam pod vlak, kateri ga je razkosal.

Srbija. — Proračun kraljevine Srbije za l. 1896. izkazuje dohodek 63,594,000 dinarjev, strošek pa 63,314,300 dinarjev, torej prebitke 280,000 dinarjev. Da se je dosegel ta prebitke, morale so se brisati iz proračuna znatne svote pri vsakem ministrstvu. Pri prosvetnem je brisanih 262,000, pri monopolu tobaka 400,000, pri drž. železnicih 600,000, pri trgov. ministrstvu pa 270,000 dinarjev. To je res žalosten prebitke, ker se je moralo brisati toliko postavk za razne potrebe. Ker Srbiji ni mogoče spraviti več nego 63,000,000 dohodkov, je brisanje bilo potrebno, ako se je hotelo dobiti ravnotežje. — Hada burja je razajala v Srbiji ter ugrožila veliko nesreč. — Tudi Srbija bo zastopana pri carjevem kronanju v Moskvi.

Bolgarija. — Pišejo časopisi, da prestopi k pravoslavju tudi knez Ferdinand. Kedar gre za osebne koristi in castilakomnost, todaj je mogoče vse! — Vršile so se dopolnilne volitve za sobranje. Pišejo pa, da so bile popolnoma svobodne, brez uplivanja vladnih organov. V Sredu je izvoljen znani rodoljub Dragan Cankov z večino 500 glasov. — Po prestopu k pravoslavju mladega Borisa sprijateljili ste se Bolgarija z Rusijo v toliko, da stopi ta s prvo v diplomatsko zvezo, katero je pretrgala svojas.

Rusija. — Nekaterim ruskim časopisom ni prav, ker je izdal strogo zapovedi podrojenim častnikom zapovednik moskovskega vojskega okrožja, general Kostanda, da morajo postopati z vojaki človeški. Ta general je prvi mej ruskimi, kateri se ne ujemata z dosedanjimi strogi običaji v ruski vojski. Čudno je vsekakor pa, da so temu nasprotni nekateri javni časopisi, kakor „Peterburgskija Vjedomosti“ in „Grazdanin“. To ni znanje napredka! — Ruski minister-rezident v Rimu je čestital papežu o njegovi obletnici papeštva.

Književnost.

„Knjižnica za mladino“. — Izšel je skupni 13. in 14. snopček (za januar in februar) na 12^{1/2} tisk. pol ali na 198 straneh; prinaša čedno izdelano sliko, životopis in pesmi pokojnega starostve slovenskih učiteljev — Andreja Praprotnika. Životopis je spisal ljubljanski učitelj G. E. Gangl. — Pesmi so tako razvrščene, da so najprej cerkvene, potem posvetne. Iz te zbirke je razvidno, da se dandanes pojó po cerkvalih največ Praprotnikovih pesmih, ki jih je rad zlagal za vse možne cerkvene čase in potrebe. Kdo ne pozna pesmij: „Ko v jasnem pasu primelja nam zvezdica danica“, — ali: „O Devica, počešena, ti Kraljica vseh nebes!“ — ali: „O Devica, Pomočnica“, — ali: „Oče večni v visokosti!“ — itd. — Tudi posvetne pesmi so zelo razširjene med narodom. n. pr.: „V dolini prijetni je ljubi moj dom“, — ali: „Beseda sladka, domovina“, — ali: „Domovina, mihi kraj“, — ali: „Pozdravljam te gorenska stran“ itd.

Brez dvoma bo ta obširna zbirka dobro došla naši mladini; želimo le, da bi jo prav pridno prebirala. — Cena naročnikom 40 kr. vezani, 198 strani obsežni zbirki je pač takó nizka, da treba precej velikega števila odjemnikov, ki pokrijejo stroške. V razpročaji velja 50 kr.

Za l. 1896. se ni se oglasilo niti 400 naročnikov, a se med temi so trije okrajni solski sveti na Gorškem z naročenimi 130 letniki (Gorica 50, Sezana 40, Tolmin 40). „Zaveza“ učiteljskih društev in založništvo sta se obrnila do vseh posojilnic in hranilnic na Slovenskem, naj bi pri sklepanju računov za l. 1895. kupile po nekaj letnikov te „Knjižnice“ mladini domačega kraja. S tem bo podjetju pomagano na noge, a veliko snopčev lepega berila pojde iz založnikovih štramb med ljudstvo. — Prosimo vse prijatejte tega prekorsistnega književnega podjetja, da bi se oglasili bodisi v ravnotežjih ali pa pri občnih zborih. Ne prosí se daru, marveč ponuja se le dobro blagó po zelo nizki ceni, nižji nego med samimi Nemci!

Enako so se poslate prošnje raznim zastopanstvom po vsem Slovenskem.

Koncem marca izide tretji snopček, ki prinese razne male povestice za otroke do 10. leta. Priredil jih je po nemškem izvirniku za naše razmere G. Tone Brezovnik, učitelj v Vojniku pri Celju.

„Slovenska knjižnica“. — Sarajevska „Nada“ je prav pohvalno spregovorila o zadnjih snopčih. O Krilanu je objavila večji spis, ko izidejo vsi trije snopčki. Jako je pohvalila tudi tretji snopček pripovedk iz Solskih planin in v obče skrbno urejevanje knjižnice same. Taka pohvala odličnega lista bo gotovo uredniku in izdajatelju le v spodbudo v ne-

lahkem nadaljevanju književnega podjetja z vedno rastočim deficitom. Upamo na boljše čase! Ako po 6 pol obsežne knjige za 15 kr. s poštnino vred ne dobé toliko odjemalcev, da se splača vsaj tisek, vez in pošta, tedaj res ne vemo, kakošno književno podjetje naj sploh prodre pri nas Slovencih!

„Dom in svet“ prinaša zelo obširno epično pesem „Knez Ljudevit“, katero je zložil jako marljiv sodrnik Anton Hribar. — Iz peresa naše rojakinje gospe Pavline Pajkove prinaša roman „Judita“. — Slike so tudi letos vedno lepe, ki so listu zares v čast. V zadnji številki prikazuje dve sliki o novi iznajdbi fotografiranja zakritih trdih predmetov, kakor n. pr. kostij skozi meso žive roke itd.

Matica Slovenska je razposlala knjige za l. 1895. V Gorici jih dobé udje pri čitalnišnem čuvaju.

Knjig je — pet; gotovo lepo število! Po zunanji obliki so še precej čedno izdelane. Knjige so te-le

1. Letopis. Uredil Anton Bartel. Str. 386. Tu so zbrani razni znanstveni spisi; med temi bo Goričane posebno zanimal spis prof. Apiha o ustanovitvi narodne šole.

2. Zgodovina slovenskega slovtva. II. del. Spisal dr. Karol Glaser. Str. 276.

3. Slovenske narodne pesmi I. snopči Uredil dr. K. Štrekelj. Str. 196. Vseh snopčev bo kakih pet.

4. Knezova knjižnica. II. zvezek. Uredil Fr. Levce. — Prinaša: Ivan Gorec: Gorski potoki, povest; Pavlina Pajkova: Planinska idila, povest; Fr. Levce: Matija Valjavec, životopis (s sliko). Str. 210.

5. Zabavna knjižnica. X. zvezek. Obsega: Temni oblaki, povest; spisal Dobravec. — Colnarji in brodniki na Ljubljani in Savi; spisal Vrhovec. Str. 144.

Nadejamo se, da nam kak večak pošlje obširnišo oceno.

Iz odborovega poročila posnemamo, da je bilo lani 2713 udov, od teh v goriski nadškofiji 260. Število je naraslo proti prejšnjemu letu za 183 udov, v goriski nadšk. za 29. — Koncem l. 1894. je znašalo imetje „Matice“ 57.248 gl.

Glasnik zemaljskog muzeja za Bosnu i Hercegovino. — Prejeli smo sedmega letnika četrto knjigo za l. 1895. Ta glasnik, o katerem smo že govorili, urejuje z veliko skrbnostjo G. Kosta Hörmann, urednik „Nade“. — V sedmih letnikih tega glasnika je nakopičenih nebrojno spisov, ki so odkrili stranemu svetu že velik del preteklosti Bosne in Hercegovine v vsakem pogledu. In s tem je ob kratkem označen veliki pomen tega učenjanskega zbornika. — Četrta knjiga za pre. leto prinaša med drugim životopis in sliko svojega učenega sodrnika Vjenceslava Radinskega, rodom Čeha. — Potem konce obširne razprave umrlega Radinskega o sojenicah pri Ripcu v Bosni (s 6 slikami in 18 tabelami). Franjo Fiala nastavlja svoja zanimiva izražavanja o predzgodovinskih gomilah na Glasivcu l. 1895. — Dr. Truhelka pa nadaljuje zelo zanimivo razpravo o starih bosenskih napisih itd. — Priporočamo „Glasnik“ vsem tistim, ki se zanimajo za take stroke, kakorsne razpravljajo naša „Izvestja muzejskega društva za Kranjsko“. — Uredniku Hörmannu pa moramo le čestitati na dosedanjih sedmih krasnih letnikih, ki morajo veseliti vsakogar, ki ljubi svoj rod in svojo zemljo.

„Z našel dob“, časopis za zabavo in pouk, je začel izhajati v Holetovu na Moravskem. Prve številke so nam zelo ugajale; list prinaša posebno novice o narodnem življenju in gibanju dunajskih Čehov in Slovanov v obče. Izhaja trikrat na mesec in stane 5 gl. 40 kr.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbenne ein Mästerchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kränzelt sofort zusammen, verlösch bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide, (die leicht speckig wird und bricht), brennt langsam fort, (namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur ächtlen Seide nicht kränzelt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrikten G. Henneberg (k. u. k. Hofliefer.) Zürich versenden gern Muster von ihren echten Seidenstoffen an Jedermann und liefern einzelne Rollen und ganze Stücke porto und steuerfrei in die Wohnung. (9)

Zaloga piva iz prve kranjske eksportne pivarne na Vrhniki v Gorici, Rabatliče št. 18. priporočá izborno pivo v sodčkih in v steklenicah. Cene zmerne. Steklenice se polnijo v pivovarni. Ob enem naznanja podpisani, da odpré 15. marca t. l. v Kapucinski ulici št. 1. **gostilno z vrtom** kjer bo razum piva točil tudi pristna domača vina. Častitim znancem iz mesta in dežele se udano priporočá **Joško Rovani,** zastopnik vrhniške pivovarne.

Ozira vreden zasluzek posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spozornim osebom. Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. 31, 25—5

Dve sobi s pohištvom s prostim uhodom, v II. nadstr. se oddasti eni ali dvema osebama. Na željo se more dobiti tudi hrana z vso oprebo. Pogoji se zvedó pri upravnistvu.

C. kr. privilej. **Prodá se hiša** 47, 3-2 st. 28. v ulici Formica v Gorici (na levem voglu proti cerkvi sv. Antona). — Natančnejši pogoji so na razpolago v naši tiskarni.

krojaški merni in krojni aparati Martina Poveraj-a, trgovca in krojaškega mojstra v Gorici.

Edina in največa zaloga izgotovljenih možkih in deških oblek, vsakovrstnega blaga, površnikov, dežnih plaščev, suknene blaga za čč. duhovščino, za c. kr. uradnike in c. kr. častnike z vsami pripravami, za pomladno in letno dobo.

Vse po počteni ceni, da se lahko postreže vsakteremu. Na zahtevo pošilja uzorce na ogled.

Gotova pomoč krojačem! Kdor želi imeti kraj vsake velikosti prav po ceni iz papirja, naj naznani širino prsij, se mu pošlje po poštnem povzetju po ti-le ceni: za sako in rokav 70 kr., prsnik 40 kr., hlače 40 kr., vsaka druga snuknja 1 gl. 50. I.

Lepo stavbišče 44, 2-2 S. (Bauplatz) 28, I P. je na prodaj v prav mirnem prostoru v Gorici na Cingrofu (Grafenberg). Več o tem se izve pri **Alojuz Domicelj-u** v Zagorji p. St. Peter (Kranjsko).

Med. dr. A. POGAČNIK dostoj skozi 25 let **Zdravniški specialist za prsne bolezni na Dunaju sedaj v Pevmi** h. št. 33. **Ordinuje tudi pismeno.** Brošure o tuberkulozi po 60 kr.

Želodečne kapljice lekarničarja C. Brady (Marijacejske želodečne kapljice) pripravljene 4, 32 15 v lekarni angelja varuha **G. Brady-a v Kroměřížu (Moravsko)** staro, priznano in znano zdravilno sredstvo upodnega in okrepujočega delovanja za želodec in prebavljanje.

Želodečne kapljice lekarničarja C. Brady-a (MARIJACEJSKE KAPLJICE) so zavile v posebno skatljico ter previde s sliko Marijacejske Matere Božje (kot zaščitno znamenje). Pod to znamenje mora se nahajati sledeči podpis **C. Brady-a** Vsebinska kapljice je napovedana. 1 steklenica stane 40 kr., dvojnata 70 kr.

Opozajam odjemnike naj ne kupijo ponarejene želodečne kapljice. Pri kupovanju paziti je na zgorjno zaščitno znamenje s podpisom **C. Brady** ter zavrniti vse ostale tvarine, kot ponarejene, katere nimajo zgorjno zaščitno znamenje kot podpis **C. Brady**.

Prave želodečne kapljice so na prodaj v Gorici v lekarnah: Cristofletti, Pontoni, Giracoli, Kürner in Glühlich. — V Sezani v lekarni Hitzel.

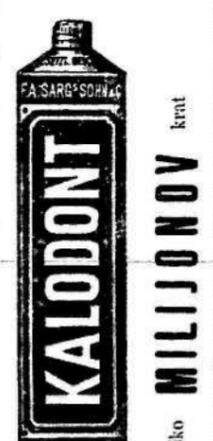
Anker 5, 28-10 Liniment. Capsici comp. iz Richterjeve lekarne v Pragi pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gl. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le **Richterjev Liniment s „sidrom“** kot edino pravo in vzame le tako steklenico, ki je previde s „sidrom“ kot znano zaščitno znamenje. Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v Pragi.

V pisarni Seltz-ove tiskarne, nasproti semenišču v Gorici, prodaja se po znižani ceni — 1 gl. 30 kr. — knjiga: **Veliki teden** in **VELIKA NOČ** Spisal 45, 3-2 prof. Andrej Marušič. Knjiga se pošilja tudi po pošti na povzetje. Kdor pa denar že z naročilom vred pošlje, naj pridene še 10 kr. za vozni list.

Kathreiner's KAFFEE MIT SAFFRAN PRIMEK k božovi kavi **edino zdrava kavina pijača.** Dobi se potaod, pol kilo za 25 kr. Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvrsne zavoje s imenom **Kathreiner**

Prodá se hiša 47, 3-2 st. 28. v ulici Formica v Gorici (na levem voglu proti cerkvi sv. Antona). — Natančnejši pogoji so na razpolago v naši tiskarni.

SARG-OVO sredstvo za čiščenje zob **MILIJONOV** vrtilko **KALODONT** sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob. **priskuseno in uspešno dokazano, zdravniško priporočeno kot najboljšo sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob.** Dohaja se povsod

Oglas! Za svojo, na veliki in mnogo frekventovani cesti **Trst-Reka** stojí to hišo in gospodarska poslojja iščem najemnika, ki bi mi hotel vzeti v zakup tudi kremo in ki bi usel dovoljna sredstva in sposobnosti za intanovitev prodajalnice z mesarim blagom in z deželnimi prideiki na drobno in debelo. Pripravljen sem v prvem letu vdeleževati se tega podjetja z delom in denarjem. **Radi svoječasne preselitve na Dunaj prodam tudi vse posestvo, ležeče blizu svetovno znanih škocjanskkih jam, proti plačilu na desetletno obroke.** **Aleksander Mahorčič,** Matavan pri Divači.

Krasne uzorce zasebnim odjemalcem zastoj in poštno prosto. Krojačem pošilja nefankovano bogate nove uzornike. 27, 16 5 **Snovi za obleke** peruvian in dosklog za 25 duhovščino, predpisano blago za c. kr. uradniške oprave, veterane, ognjegase, telovadce, ilavreje. Blago za biljarde in stole za igre, prevleke za voze. Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega lodra za gospe in ženske po izvirnih cenah v toliki množini, da more najdati 20-kratnem tekmovanju. Največja izber fineca in trajnega blaga za ženske obleke v najmodnejših barvah. Snovi, katere se more prati, potni plašči od gl. 4 do 14 polim (kot pod-tava za rokave, gunde, jle itd.) **cenje vredno, poštno, trajno, čisto voluono sukneno blago ter ne cene krpe, katere ne veljajo niti krojaškega dela, pripravo.**

Joh. Stikarofsky, v Brnu (Središče avstrijske občine sukaj). Največja tovarniška zaloga sukna v veljavi pol milijona gl. **Razposiljanje samo proti povzetju!** **Pozor!** Razni agenti in krovčari, ki se navadno prodajajo, dajó sivo blago kot Stikarofskyjevo. Da se izve lema v osem, nastopajo po in odjemalci, da ne prodajajo ta siva osebami svoje jega blaga pod takakimi pogoji.

Zastop dvokoles „Swift“ iz orožarne v Steyru imata podpisana v Gorici, na cesti Fran Josipa (Corso) št. 4 (nasproti gledišču kavarni). **Lastna izdelovalnica dvokoles „Hiria“, žičnih blazin (Drahtmattzen), popraviljalnica dvokoles, šivalnih strojev, pušk itd.** **Nunska ulica 14.** **Prodajalnice šivalnih strojev, pušk, streljiva in družega orodja pa imata SAUNIG & DEKLEVA** v Nunski ulici št. 16. 12, 8

Vsi stroji za poljedelstvo in vinarstvo. Cene zopet znižane. **Stiskalnice za grozdje diferencijalne sestave.** Ta sestava stiskalnice ima več stiskajočo moč, nego sestava vseh drugih stiskalnic. **Stiskalnice za olje, hidraulične stiskalnice, škropilnice proti paronospori Vermorlovo sestave.** Te maše škropilnice so znane kot najboljše in nanečajo: **avtomatične škropilnice, maslinice s robačem, stiskalnice za seno, trijarje** i. t. d. izdeluje po najboljšem proizvodu **Ign: Heller na Duna** II/2 Praterstrasse, 49. Cenike in opriševala razpošilja zaetoni, 1886 zastopnike. **Varovati se je ponarejanj.** 38, 24—3

Želodečni in okrepujoči eliksir iz kine in železa je posebnost 6, 10 **Cristofletti-jeve lekarne.** Ima vsebino železa in kine v jednaki množini, je prijetnega okusa ter brez drugih škodljivih tvarin. Uzročuje tek, olajšuje prebavo in premaguje slabokrvnost. Jedna steklenica 250 gramov stane **80 kr.**

!!Zahtevajte!! obširni cenik, katerega brezplačno in franco razpošiljajo **bratje Placht,** prva in mednarodna tovarna za strune in glasbeno orodje, **Schönbach 379 pri Hrbu, Češko.** Za slavnoznamna svoja godala in strune jamčimo. **Gostil brez loka. Lohi. Celto za koncerte, fito delo. Citre za najčistejšim ročnikom. Citre za najčistejšim ročnikom. Piščali (Hauti) za koncerte iz grandulnoga lesa G. H. Fuss. Klavirni za koncerte iz grandulnoga lesa C. B. Es. D. Lohi za gostil itd. 9, 19 10** Pošilja se po poštnem povzetju. Kar se ugaja, se rado zameja. **Naslov prošnje „Bratje Placht“ ali „Bratji Placht“.** **Dopisnje se nemško, češko, francosko in rusko.** **Iščemo zastopnike v posam. mestih.**

Na drž. jubel razstavi odlikovan s srebr. drž. svetajo. Na lovski razstavi s prvo cenno srebrno svetajo.

Tovarna uzornib telovadnih priprav JOS. VINDYŠ-A, v Pragi na Smithovu (Prada-Smetka) Vinohradská ulice číslo 816. se pripravo **k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic** po najpopolnejših pripoznanih in praktičnih sestavih. V ta delo je na razpolago mnogo pripoznanj in jih spušča domačin in inozemski. Zagotavlja polno leto. Cene zelo znane, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in značnosti. **Navadne priprave so vedno v zalogi.** Ceniki, prošnje in načrti za popolno telovadnico pošilja na zahtevo brezplačno in poštno prosto. 13, 52 10 **Poprave izražajo po najnižjih cenah.**

Pražko hišno mazilo iz lekarne 2, 6, 36-5 **B. FRAGNER-JA v PRAGI** je staro, najprej v Pragi uporabljavano hišno mazilo, katero vzdoluje čiste rane in jih tudi olavruje nečistot ter ublažuje delujo na vročino in bolečino. **V obrobkih po 35 in 25 kr. S pošto 6 kr. več.** **Dnevno razposiljanje po pošti.** Vsi doli zaboja imajo zraven našimeno in zakonito priznano zaščitno znamenje. **Glavna zaloga: B. Fragner, lekarna pri „črtnem orlu“, Praga.** Mala strana, na voglu Sperevove ulice 263.